Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 79 (9575). • 1989 йил 25 апрель • сешанба • Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

20 апрель куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлиси бўлди. Унда бир қанча қонун лойиҳалари устида қандай иш олиб борилаётганлиги муҳокама қилинди. Бу лойиҳаларни кўриб чиқиш учун СССР Олий Советига киритиш кўзда тутилган.

Матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисида СССР Қонуни лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида бўлажак Қонун қайта қуришнинг боришига, иқтисодий ва сиёсий ислоҳотни амалга оширишга, уларни янада ривожлантириш ва чуқурлаштиришга кўмаклашадиган ошкоралик принципларини мустаҳкамлаши лозимлиги таъкидлаб ўтилди. Жамоатчилик фикрини шакллантириш, мамлакатни иқтисодий, социал ва сиёсий ривожлантиришнинг долзарб вазифаларини ҳал қилишга жамоатчиликни сафарбар этишнинг самарали воситаси сифатида матбуот, телевидение ва радионинг, барча оммавий ахборот воситаларининг ролини ошириш зарурлиги уқтирилди. Оммавий ахборот воситаларининг ҳуқуқларини кенгайтириш билан бир вақтда эълон қилинаётган материаллар, бу материалларнинг тўғрилиги учун уларнинг масъулияти ортиши керак.

Матбуот тўғрисидаги Қонун лойиҳасини тегишли равишда пухталаштирилгандан кейин умумхалқ муҳокамасига қўйиш мўлжалланмоқда.

Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси кўнгилли жамиятлар, жамоат ташаббускор органлари ва ташаббускор жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонунни тайёрлаш қандай бораётганлигини ҳам муҳокама қилди. Демократияни янада ривожлантириш, социалистик ҳуқуқий давлатни барпо этиш халқнинг ўзини ўзи бошқаришини тағин ҳам тўлароқ амалга ошириш вазифаларини ҳал қилишда бундай жамоат ташкилотларининг роли анча ортиши таъкидланди. Лойиҳада баён этилган қоидалар аҳоли турли қатламларининг давлат ва жамоат ишларини бошқаришдаги иштирокини кенгайтиришга, гражданларнинг социал активлигини оширишга, уларнинг ижодий имкониятларини социалистик янгиланиш жараёнига жалб этишга қаратилган. Кўнгилли жамиятлар ва бошқа жамоат ташкилотлари фаолиятининг кафолати таъминланади, шунингдек уларнинг вазифаларини тартибга солиб турувчи назоратнинг пухта ҳуқуқий механизми барпо этилади, совет гражданларининг ана шулар билан боғлиқ бўлган ҳуқуқлари ва манфаатлари кенгаяди ва ҳимоя қилинади.

Ихтирочилик фаолияти тўғрисидаги қонун лойиҳаси умумхалқ муҳокамаси якунлари юзасидан бу лойиҳага киритиладиган аниқликлар ва ўзгартишлар тўғрисида ҳукумат ахбороти маълумот учун қабул қилинди. Сиёсий бюрода қонун лойиҳасининг умуман амалий ва принципиал тусда ўтган муҳокамаси ихтирочилар, олимлар, инженерлар, ишчилар ва хизматчилар лойиҳада баён қилинган қоидаларнинг кўпини қўллаб-қувватлаганликларини кўрсатди.

Жамоатчилик лойиҳани мамлакат халқ хўжалигида иқтисодий ўзгартишларни ўтказишда, фан ва техника ютуқларини жадал жорий этиш негизида ижтимоий ишлаб чиқаришни янгилаш ва ривожлантиришда, халқнинг оммавий техника ижодкорлигини янада ривожлантиришда катта қадам сифатида баҳоламоқда.

Сиёсий бюро ўн учинчи беш йилликда Москвада ишлаб чиқариш объектлари қурилишини қисқартириш ҳамда уй-жой қурилиши, соғлиқни сақлаш, пойтахт шаҳар хўжалигини ва бутун социал соҳани ривожлантиришнинг тармоқ комплекс программаларини амалга оширишда устунликни таъминлашга, шаҳарнинг тарихий марказини реконструкциялашга қаратилган чора-тадбирлар тўғрисида Москва шаҳар партия комитети ва Москва шаҳар ижроия комитети киритган таклифларни умуман қўллаб-қувватлади. Шу муносабат билан Москвада саноат қурилиши масалалари юзасидан илгари қабул қилинган баъзи қарорлар қайта кўриб чиқилади.

Мажлисда Э. А. Шеварднадзе билан Г. П. Разумовскийнинг Грузия ССРда бўлиши тўғрисидаги ахборотлари тингланди. Сиёсий бюро шу йилнинг 9 апрелида Тбилисидаги воқеаларни келтириб чиқарган сабабларни пухта текширишни, зарур хулосалар чиқариб олишни, республикадаги ижтимоий-сиёсий вазиятни чуқур таҳлил этиш асосида партия комитетларининг, бошланғич партия ташкилотларининг мафкуравий ва ташкилотчилик ишлари таъсирчанлигини ошириш чораларини кўришни, жамоат кучларини қайта қуриш платформасида жипслаштиришни таъминлашни Грузия Компартияси Марказий Комитетига топширди. СССР бош прокурори А. Я. Сухаревнинг СССР прокуратураси органлари Тбилисида юз берган воқеалар юзасидан қўзғатилган жиноий ишни тергов қилиш қандай бораётганлигини, терговнинг қонунга мувофиқ ҳолисона ва тўла бўлишини қаттиқ контрол этишни таъминлаш шунингдек жамоатчиликка мунтазам ахборот бериб туриш тўғрисидаги хабари маълумот учун қабул қилинди.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари М. Якеш билан суҳбати якунларини муҳокама қилиб, бўлиб ўтган фикрлашув ҳамда социалистик жамиятни чуқур ўзгартишнинг етилган масалалари юзасидан нуқтаи назарларни қиёслашнинг самарали бўлганлигини мамнуният билан қайд этди. Иккала партия Совет—Чехословакия муносабатлари бутун комлексини такомиллаштиришдан зўр манфаатдорлиги аниқланди, СССР ва ЧССР хўжалик ташкилотларининг бевосита ҳамкорлиги, ишлаб чиқариш кооперациясини чуқурлаштиришга янги самарали ёндашувларни ишлаб чиқиш, иккала мамлакатда ҳарбий корхоналарни бошқа маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтказиш билан боғлиқ бўлган бир қанча муаммоларни биргаликда ҳал қилишнинг муҳимлиги таъкидланди. Суҳбатда тилга олинган ана шу ва бошқа масалалар юзасидан конкрет топшириқлар берилди.

МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИГА ТЕНГЛАШИНГ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1988 йилги Давлат планини муваффақиятли бажариш учун ўтказилган республика социалистик мусобақаси якунларини кўриб чиқдилар.

Қабул қилинган қарорда қайд этилганидек, республика меҳнаткашлари партия XXVII съездининг, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумларининг ва КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясининг қарорларини бажара бориб ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини янада оширишга эришдилар. Миллий даромаднинг ўсиши 1987 йилги 0,8 процент ўрнига 5,1 процентни ташкил этди. Саноат ишлаб чиқариши ҳажми кўпайди, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариши ўсишининг тўртдан уч қисмига ва қурилиш-монтаж ишлари жами ҳажмига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобидан эришилди Пахта, дон, мева-сабзавот ва чорвачилик маҳсулотларининг кўпгина турларини давлат йўли билан харид қилиш, товар обороти плани ошириб бажарилиши таъминланди.

Бироқ экономикадаги ижобий тенденциялар халқ хўжалигининг барча тармоқларига ҳам ёйилгани йўқ. Ўтган йили металлургия, химия-ўрмон, ёқилғи-энергетика ва машинасозлик комплексларининг бир қанча корхоналари бир маромда ишламади. Кўпгина бирлашмалар, корхоналар, ташкилотлар, колхоз ва совхозлар, районлар, шаҳарлар ва областлар 1988 йилги ва беш йилликнинг уч йили планларини бажармадилар, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришда, социал-маданий объектларни фойдаланишга топширишда қолоқликка йўл қўйдилар. Республика министрликлари, идоралари. халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари, партия, касаба союз ва комсомол органлари камчилик ва нуқсонларни тугатишда зарур ташаббускорлик кўрсатмадилар. Қолоқ коллективлар билан сафарбарлик ва ташкилотчилик ишини тегишли даражада ўтказмадилар. Қайта қуриш давомида меҳнаткашларнинг кучайиб кетган социал, ижодий активлигидан ҳали етарлича фойдаланилмаяпти, чинакам мусобақалашиш вазиятини вужудга келтириш учун иқтисодий мусобақанинг, тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлашнинг имкониятлари секинлик билан рўёбга чиқарилмоқда.

Қорақалпоғистон АССР, областлар, шаҳарлар, шаҳар ва қишлоқ районлари республика социалистик мусобақаси шартларининг барча кўрсаткичлари бажарилишини таъминламаганликларини эътиборга олиб, 1988 йилги мусобақа ғолиби номини уларга бермасликка қарор қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети қарор қилдилар:

1988 йилги иқтисодий ва социал ривожланиш Давлат планини муваффақиятли бажариш учун ўтказилган республика социалистик мусобақасида қуйидаги коллективлар ғолиб деб топилиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Узсовпроф ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари билан мукофотлансин, улар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасидаги республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзилсин ҳамда дипломлар ва пул мукофотлари топширилсин:

СССР Ўрмон саноати министрлигига қарашли «Узбекмебель» территориал ишлаб чиқариш бирлашмасининг Тошкент кўзгу-мебель фабрикаси;

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигига қарашли Тошкент кўн-галантерея ва спорт товарлари ишлаб чиқариш бирлашмаси;

Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигига қарашли Товоқсой рўзғор химияси моллари ишлаб чиқариш бирлашмаси;

Ўзбекистон ССР Госстройига қарашли «Ташгорстрой» территориал-қурилиш бирлашмасининг «Строймеханизация» ихтисослаштирилган трести;

Ўзбекистон ССР Госстройига қарашли «Ташгорстрой» территориал-қурилиш бирлашмаси 1-уйсозлик комбинатининг Тошкентдаги «Ҳурмат Белгиси» орденли 3-пардозлаш ишлари бошқармаси;

Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигининг «Средазтепломонтаж» трести;

СССР Нефть ва газ саноати корхоналари қурилиши министрлигига қарашли «Средазнефтегазстрой» ихтисослаштирилган қурилиш бирлашмасининг 7-ихтисослаштирилган бошқармаси;

Ўзбекистон ССР Уй-жой коммунал хўжалиги министрлигига қарашли «Узтеплокоммунэнерго» республика ишлаб чиқариш бирлашмаси «Узкоммунтеплоэнергоремонт» ихтисослаштирилган ремонт бошқармаси;

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг Тошкент телеграф-телефон станцияси;

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги Тошкент шаҳар ижроия комитети умумий овқатланиш Бош бошқармаси;

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлигининг Тошкент шаҳридаги Н. И. Кузнецов номли 5-ўрта умумий таълим мактаби;

[Давоми 2-бетда].

ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИНИ БАЖАРИШ— ҲАММАНИНГ ВА ҲАР БИР КИШИНИНГ ИШИ

Тошкент область партия комитети пленумидан

Илгари хабар берганимиздек, 20 апрель куни Тошкент область партия комитетининг II пленуми бўлиб ўтди. Унда КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил март Пленуми якунлари ва партия аграр сиёсатини амалга ошириш юзасидан область партия ташкилотининг вазифалари муҳокама қилинди.

Область партия комитетининг биринчи секретари М. М. МИРҚОСИМОВ қисқача кириш нутқи сўзлади:

Ўртоқлар!

Мамлакатда қайта қуриш тўрт йилдан бери давом этмоқда. У ҳаётимизни, жамиятимизни революцион янгиламоқда, социализмнинг афзалликларини ҳаракатга келтиришнинг уни демократиялаштириш ва такомиллаштириш янги йўлларини очиб бермоқда. Асосий эътибор қаратиладиган мақсадлар ва вазифалар белгилаб олинди. Уларни рўёбга чиқариш мамлакат моддий ва маънавий ҳаётининг ҳамма соҳаларида сифат силжишларига олиб келади.

КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил март Пленуми қарорлари ҳам ана шунга қаратилгандир. Бу қарорлар шу куннинг энг муҳим муаммосини ҳал этиш форма ва воситаларини конкретлаштириб берди. Бу муаммо — яқин йиллар ичида аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш, халқ хўжалигининг таркибий қисми сифатида экономиканинг аграр секторини кўтаришдан иборатдир.

Пленум белгилаб берган тадбирларнинг аҳамияти кенг миқёси ва янгилиги, партия аграр сиёсатини амалга ошириш юзасидан бизнинг область партия ташкилотимиз вазифаларини ҳам белгилаб бериши керак. Бу тадбирларнинг моҳияти қишлоқда иқтисодий муносабатларни тубдан қайта қуриш, социалистик мулкчиликнинг хилма-хил формалари асосида агросаноат ишлаб чиқаришини ривожлантиришга ва хўжалик юритишнинг тенг шароитларини яратишга қатъий ўтишдан иборатдир. Пленум жуда катта социал-сиёсий вазифани илгари сурди. Бу вазифа яқин вақт ичида озиқ-овқат муаммосининг ўткирлигини тугатиш ва ўн учинчи беш йилликда аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини барқарор таъминлашдан иборатдир.

Ўзингизга маълумки, ўртоқлар, Пленум қарорларини ривожлантира бориб ҳозироқ бир қанча муҳим ҳукумат ҳужжатлари қабул қилинди. Булар СССР Министрлар Советининг «Агросаноат ишлаб чиқариши самарадорлигини тубдан ошириш ва янада ривожлантириш асосида мамлакат аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилаш тўғрисида»ги, «Мамлакат агросаноат комплексида иқтисодий муносабатларни ва бошқарувни тубдан қайта қуриш тўғрисида»ги, «Қишлоқни социал ривожлантириш программаси тўғрисида»ги, «Ижара ва ижаравий муносабатларнинг ташкилий ва иқтисодий асослари тўғрисида»ги қарорлари ҳамда СССР Олий Совети Президиумининг шу асосдаги Фармонларидир.

Пленум тамом бўлиши биланоқ мамлакат партия ташкилотлари унинг қарорларини амалий рўёбга чиқаришга киришдилар. Омскда, Брестда, Ставрополда бўлган партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик органлари раҳбарларининг зонал кенгашларида саноат ва қишлоқ хўжалиги корхоналари кооперацияларини кенгайтириш, оила ҳамда шахсий хўжаликларни, коллектив боғдорчилик ва деҳқончиликни ривожлантириш юзасидан нима ишлар қилинди-ю, яна нима ишлар қилиниши кераклиги таҳлил этилди.

Шунинг учун бизнинг вазифамиз бугун март Пленуми материаллари ва қабул қилинган ҳужжатларни муҳокама этишдангина иборат бўлиб қолмай, Пленум ғояларини ва қарорларини олға силжитиш юзасидан область партия ташкилоти ишлари, амалий программасини белгилаб олишдан ҳам иборатдир.

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида озиқ-овқат муаммоси энг муҳим вазифалардан бири сифатида олға сурилган эди. Биз бу йўналишдаги ўзимизнинг амалий ишларимиз доирасини белгилаб олдик. Ана шу ишлар тўғрисида область партия конференциясида яна бир бор айтиб ўтилган эди. Конференциядан кейинги ўтган ойлар давомида агрокомплексда янгича ишлаш ғоялари, таклифлари, тажрибаси синовдан ўтди. Шунинг учун пленумимиз бундан буён партия аграр сиёсатининг вазифаларинигина эмас, балки уни амалга ошириш йўлларини муҳокама қилиши лозим.

Ўртоқлар!

Ўзингизга маълумки, доклад материаллари, Пленум қарори ва тадбирлар лойиҳаси область партия комитети агрокомиссияси аъзолари иштирокида олдиндан тайёрланиб, кўриб чиқилган эди. Кейин 11 апрелда доклад «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталари саҳифаларида босиб чиқарилди. Пленум қарори лойиҳаси ва агрокомплексни бошқариш механизмини қайта қуриш, унинг самарадорлигини ошириш ва Озиқ-овқат программасини тезроқ бажариш юзасидан область партия, совет, хўжалик органларининг тадбирлари меҳнат коллективларида муҳокама қилиш учун шаҳар ва район партия ташкилотларига олдиндан юборилди. Қарор лойиҳаси ва тадбирлар юзасидан газеталар, радио ва телевидениеда, область партия комитетининг аграр масалалар бўйича комиссиясида, шунингдек, ягона сиёсий кунда қизғин фикр алмашув давом этди. Жойлардаги ўртоқлар бугун ўзлари орасидан пленумда ким сўзга чиқишини ўзлари белгиладилар. Айни бир вақтда биз аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашдаги қийинчиликларга доир область партия комитети ва газета редакцияларига меҳнаткашлардан тушган хатларни таҳлил қилиб кўрдик. Ана шу хатлардан айрим парчалар ҳозирги пленум қатнашчиларига тарқатилди. Уларда бугунги кунда кўтарилаётган масалаларнинг долзарблиги, муҳимлиги ва актуаллиги яна бир бор таъкидланади.

Ўртоқлар! Биринчи пленумимиз, ташкилий пленум бўлган эди, мана иш билан ёғилган биринчи пленумимиз шу бугун. Бу бизнинг янгиланган составдаги биринчи пленумимиздир. Коммунистлар, партия ташкилотлари демократия, ошкоралик ривожланганлиги, танлаб ўтказилган сайловлар шароитида обком пленуми аъзолигига энг муносибларни, қайта қуриш ишига энг содиқ ўртоқларни вакил қилиб юбордилар. Бизнинг бурчимиз, бизнинг муқаддас вазифамиз — бу ишончни оқлашдан, область партия ташкилоти олдида турган мураккаб ва масъул вазифаларни бажаришимизни иш билан исботлашимиздан иборатдир.

Агросаноат комплекси иқтисодини, қишлоқнинг социал ҳаётини қандай кўтариш, озиқ-овқат масаласини қандай ҳал этиш мумкин? Бу хусусда сизларнинг мададингиз, таклифларингизни кутамиз. Ўзингизни четта олиб, бетараф турманг. Афсуски, ҳозир ҳам пассив, лоқайд, иккиюзламачи раҳбарлар учраб турибди. Улар орасида коммунистлар ҳам бор. Улар баъзан бир гапни айтадилар-у, бошқа ишни қиладилар. Оғизда қабул қилинган қарорларни маъқуллайдилар, кейин эса ўз билганларини қиладилар. Масалан, область партия конференциясида, обком бюросининг қарорларида пахта ва каноп экиладиган майдонларни қисқартириш ҳисобига озиқ-овқат экинларининг майдонини кўпайтириш вазифаси қўйилган эди. Бу фикрга ҳамма қўшилганди. Аслида эса бир қатор район ва хўжаликларнинг раҳбарлари пахта экиладиган майдонларни аввалги даражада сақлаб турибдилар, айримларда қўйиб берсанг уни кўпайтириш фикри ҳам йўқ эмас. Ёки бошқа бир мисол. Айрим район партия комитетларида район аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлаш соҳасидаги ишлар программаси ҳалигача йўқ. Шаҳар атрофидаги хўжаликлар ҳисобига саноат марказларини ўзи таъминлаш йўлини тутган бир қатор шаҳар партия комитетлари қишлоқ раҳбарларининг ўжарлиги, бюрократик йўл тутишига дуч келмоқдалар. Қисқаси, яна сўз билан иш бошқа-бошқа бўлиб турибди. Бу қайта қуришга асосий тўсқинлик қилаётган нарсадир.

Ушбу пленумни тайёрлаш жараёнида биз совет, хўжалик органлари олдига қисқа муддат ичида экин майдонларидан қандай фойдаланилаётганлигини аниқлаш, биргаликдаги корхоналарни вужудга келтириш ҳисобига, ижарани жорий этиш, кооперативлар, боғдорчилик-узумчилик ширкатлари, деҳқонлар хўжаликларини ташкил этиш ҳисобига улардан самарали фойдаланиш масаласини ҳал этиш вазифаларини қўйдик. Бироқ, бу ўринда ҳам районлар ва хўжаликларнинг кўпгина раҳбарлари сусткашлик қилмоқдалар. ўз масалаларини ҳал этишни область ташкилотлари зиммасига юкламоқдалар. Бу кишини аччиғлантиради, шунингдек, ташвишлантиради.

Албатта, масалаларни ҳамма вақт, ҳамма жойда шундай ҳал қилишяпти, деб бўлмайди. Яхши мисоллар ҳам кўп. «Средазтранстрой» ва Чиноз районидаги «Москва» колхозининг, «Таштекстильмаш» ва Янгийўлдаги «Халқобод» совхозининг, «Таштеплоцентраль» ва Калинин районидаги Калинин номли колхозининг, «Қизил тонг» бирлашмаси ва Тошкент теплица комбинатининг, Бекобод металлургия комбинати ва «Авангард» совхозининг коммунист-раҳбарларига раҳмат. Улар қишлоқ турмуш маданиятини юксалтириш, кооперацияни йўлга қўйиш, кадрлар айрибошлаш учун кучларни бирлаштиришда ташаббус ва қатъият кўрсатаяптилар. Бу пировардида озиқ-овқат муаммосини ҳал этишга хизмат қилади. Шуни алоҳида айтиш керакки, шаҳар партия комитетлари қишлоққа оталиқ ёрдами кўрсатишдан унинг юқори поғонаси бўлган янги, иқтисодий алоқаларга, икки томонлама фойдали бўлган биргаликдаги корхоналарни барпо этишга фаол ўтмоқдалар. Яқинда Тошкент шаҳар партия комитети пленуми бу йўналишдаги катта программани кўриб чиқди ва маъқуллади. Буни муаммога новаторларча, қайта қуриш руҳида ёндашув деб айтиш мумкин. Агар Тошкент гўшт, сут, сабзавот ва бошқа маҳсулотлар билан етарли таъминланса умуман регионда муаммолар қолмайди.

Агар юқорида айтганимиз агрокомплекс вазифаларини ҳал қилишнинг энг фойдали йўлларидан бири бўлса, иккинчиси, жойлардаги ташаббуслардир. Айрим районларда ишлаб чиқарувчиларнинг манфаатларидан келиб чиқиб яқин вақт ичида қишлоқ хўжалигини бошқаришнинг давлат органлари ўрнига хўжалик ҳисобидаги бошқармалари барпо этилади. Бу бошқармаларнинг вазифаларини эса ишлаб чиқариш коллективларининг ўзлари белгилашади, илгаригидек юқоридан белгиланмайди.

Ким Пен Хва номли колхозни кооперативлар уюшмасига айлантирилишини, Ўрта Чирчиқ районининг собиқ агросаноат бирлашмасининг қисқартирилиши ва вазифаларининг тубдан ўзгаришини, унинг ишлаб чиқариш бирлашмасига айланишини мисоллар сифатида келтириш мумкин. Бу ишлаб чиқариш бирлашмаси район хўжаликлари томонидан кўнгиллилик асосида барпо этилди. Тошкент, Калинин, Оржоникидзе ва Бўстонлиқ районларида район даражасида агрокомплексни бошқаришни такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни кескин ўстириш бўйича қизиқарли таклифлар ишлаб чиқилди ва амалга ошириляпти. Улар орасида Олмалиқ шаҳридаги салқин ичимликлар ва сут заводлари, гўшт комбинати, юқорида айтиб ўтилган Ким Пен Хва номли колхоз, Оҳангарон районидаги Ворошилов номли, Тошкент районидаги Карл Маркс номли колхозлар, «Тошкент» агрофирмаси, Ғазалкент агрокомбинати ва бошқалар бор. Ҳозирги вақтда бизда вақт билан баробар одим ташлаётган меҳнат коллективлари анчагина бор. Пленумга тайёргарлик жараёнида туғилган шу тажрибалардан келиб чиқиб, биз Сизнинг муҳокамангизга қўйилаётган ҳужжатларни тайёрладик. Бизнинг фикримизча, уларни амалга ошириш аграр секторнинг самарадорлигини кўтаради.

Яна бир муҳим масала бор: у ҳам бўлса хўжаликлар ва қайта ишловчи корхоналарнинг тарқоқлигидир. Биз бошқарувнинг янги схемаларида албатта уларни бир-бирига иқтисодий жиҳатдан боғлаб қўйишимиз лозим. Масалан, «Пискент» совхозига пахта тайёрлаш пункти берилди, Ким Пен Хва номли колхозга пахта тозалаш ва тола ишлаб чиқариш топширилди. Янгийўл ва Бекобод районларида барпо этилаётган агрокомбинатларига ҳамма қайта ишлаб чиқариш корхоналари берилди. Қанчалик колхоз ва совхозларда ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ўша ернинг ўзида қайта ишланиб тайёр ҳолга келтирилса, шунча хўжаликнинг иқтисоди кўтарилади ва меҳнат кишиларимиз яшаб турган жойларида иш билан таъминланадилар.

Афсуски, кўпгина районлар бошқарувнинг янги схемаларини ишлаб чиқишда консерватизмга йўл қўйдилар, ишлаб чиқариш коллективларининг манфаатларидан эмас, балки маъмурий буйруқбозлик услуби одатларидан келиб чиқдилар.

Бошқарувнинг область системасини қайта ташкил этиш иши янада мураккабдир. Бу ҳам биринчи навбатда ишлаб чиқариш бўлинмаларининг манфаатларига хизмат қилиши лозим. Схемаларнинг вариантлари ишлаб чиқилди ва биз шулар бўйича тез аниқлик киритишимиз лозим. Рафиқ Нишоновичга раҳмат, улар бизнинг область агросаноатининг ҳамма соҳасини бошқаришни тўлиқлигича область миқёсида қолдириш фикримизни қўллаб-қувватладилар.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми партия ташкилотларининг эътиборини қишлоқда социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини тубдан қайта қуриш, деҳқонга ернинг ҳақиқий хўжайинлигини қайтариб беришга қаратди. Маҳаллий миқёсдаги амалдорнинг эмас, балки деҳқоннинг ташаббус ва эҳтиёжлари бўйича барпо этилаётган ижарачилар, кооперативлар, биргаликдаги корхоналар, акционерлар уюшмалари, агрофирмалар, агрокомбинатлар коллективларга қандай қилиб кенг йўл очиб бериш керак? Масала шунда! Колхозчилар, ишчилар ва хизматчиларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларига, боғдорчилик-узумчилик ширкатларини ривожлантиришга бўлган муносабатни ўзгартириш вақти келди.

Ўртоқлар!

Яна бир муҳим масала:

Бугун «Тошкент ҳақиқати» ва республика газеталарида 1991—1995 йилларда Ўзбекистон ССРни социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришни жадаллаштириш ва республика аҳолисининг фаровонлигини юксалтириш Программаси лойиҳаси эълон қилинди.

Программа структура ва инвестиция сиёсатида ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш, янги хўжалик механизмини жорий қилиш, экономикани социал томонга буришга қаратилган чуқур силжишларга асосланади ва катта юксалишга олиб келади.

Бу программада Тошкент области ва Тошкент шаҳри ишлаб чиқариш, ишлар ва хизматлар ҳажмларини оширишга, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини юксалтиришга муҳим ўрин берилган.

Программада баён этилган ёндашувлар Ўзбекистон партия ташкилотининг республика сиёсий ва иқтисодий ҳаётида юз берган ижобий силжишларни мустаҳкамлаш бўйича амалий ишлари кенг программасининг таркибий қисмидир.

Бизнинг вазифамиз Марказий Комитет, ҳукуматнинг бу доимий ғамхўрлиги ва эътиборига фидокорона меҳнат билан, Тошкент регионининг республика ягона халқ хўжалик комплексига қўшаётган ҳиссасини кўпайтириш билан жавоб беришдир.

Мен доклад мазмунини ва пленумимиз қарори лойиҳасини такрорлашни мақсад қилиб қўймайман. Биз бу ҳужжатларни муҳокама қиламиз, тузатишлар киритамиз, уларни яқин йиллардаги фаолиятимизнинг программаси қилиб оламиз.

Лекин мен шу нарсани таъкидлаб ўтишни истардим: агар биз областнинг бутун илмий-техника потенциалини агросаноат хизматига қўймас эканмиз, унинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши амалиёти билан яқин ҳамкорлигини таъминламас эканмиз, уруғчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш ва регионнинг экологик фаровонлиги масалалари ҳал қилинмас экан. ва ниҳоят, алмашлаб экиш, экин майдонларининг оқилона структураси ҳамма учун қонун бўлиб қолмас экан, биз бошлаган кўпгина яхши ишлар эзгу ният бўлиб қолаверади. Агар оқилона хўжалик юритишнинг барча бу таркибий қисмлари кўпроқ объектив характерга эга экан, уларни амалга оширишда коммунистлар, партия ташкилотлари ва партия комитетларининг, барча даражадаги ҳокимиятнинг роли каттадир, улар орасида эса бош қаҳрамон — деҳқоннинг ўзи туради. Сиз билан бизнинг умумий вазифамиз деҳқонга ўзи истаганча ва эркин ҳаракат қилиши, хўжаликни оқилона ва сердаромадли юритиши, уни боқувчи — ердан ажратишни тўхтатиш учун шароитларни яратиб беришдир.

Бу, ўртоқлар, жуда оғир, бироқ бугунги кунда амалга оширилиши ниҳоятда зарур бўлган вазифадир. Биз уни ҳал қилиш билан меҳнат ресурсларини қишлоқдан оқишини тўхтатишга эришамиз, у ердаги мавжуд резервларни ҳаракатга келтирамиз, қарзимизни қишлоққа қайтарамиз. Аслини олганда КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми ҳам худди шу қишлоқни тиклаш, қишлоқ хўжалиқ ишлаб чиқаришининг самарадорлигини ошириш ташвишидадир.

(Давоми 2-бетда)

ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИНИ БАЖАРИШ— ҲАММАНИНГ ВА ҲАР БИР КИШИНИНГ ИШИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бунинг учун эса қишлоқнинг моддий-техника таъминланишини умумий кучайтириш, қишлоқ аҳолисининг социал соҳаси ва турмушини юксалтириш керак. Ўртоқлар, пленумнинг Сизга муҳокама қилиш учун ҳавола этилган материаллари ҳам худди шунга қаратилгандир. Келинг, музокараларни бошлашга киришайлик.

— Хўжалигимизнинг экин майдони 513 гектар,— деди музокарани бошлаб берган **Тошкент районидаги К. Маркс номли колхоз раиси Рустам АКБАРОВ.** — Ҳар йили ана шу майдондан 7,5 минг тонна сабзавот топшириш плани белгиланади. Бироқ деҳқонларимиз астойдил меҳнат қиладилар, илғор тажрибаларни жорий этадилар, кейинги пайтларда эса коллектив ва оила пудрати асосида иш ташкил қилинмоқда. Бунинг оқибатида унумдорлик ошаётир. Ҳар йили шаҳарликларга ўн минг тонна сабзавот тортиқ қиламиз. Агарда ташқаридан тайёрланадиган маҳсулотларни қўшиб ҳисобласак, 13 минг тоннага етмоқда.

Чорвачилик маҳсулдорлиги ортиб, гўшт, сут етиштиришни ҳам кўпайтирмоқдамиз. Бўрдоқичиликни йўлга қўйганмиз. Сут етиштириш 1300 тоннани ташкил этмоқда. Бу пландагидан анча кўп.

Ўтган йили шу вақтга қадар 970 минг сўмлик товар айрибошлаш қилинган бўлса, ҳозирги кунда 1,5 миллион тоннадан ошиб кетди.

Биз берилган имкониятдан фойдаланиб, партия ва ҳукуматимиз кўрсатмаларига амал қилиб, ёрдамчи цехларни кенгайтираяпмиз. Колхозимизда қурилган совуқхона қуввати 2,5 минг тонна маҳсулот сақлаш имкониятини беради. Йил охирига бориб эса бу қувват 4,5 минг тоннага етади.

СССР Озиқ-овқат программасининг бажарилиши —бу умумхалқ иши деб бежиз айтилмайди. Бундай деяётганимизнинг сабаби шуки, биз астойдил ишлаб, шаҳарликларга кўпроқ маҳсулот етказиб беришга ҳаракат қиламиз-ку, бироқ айрим ҳолларда улар ўзларининг ёрдамини аяшади. Меҳр қўлларини чўзмайдилар. Аслини олганда биз бундай ёрдамга ўта муҳтож ҳам эмасмиз. Халқимизнинг ажойиб мақоли бор. Қассобга ёғ қайғую, эчкига жон. Демоқчиманки, маҳсулот талаб қилишни билишади-ю, кези келиб шошилинч зарур бўлиб қолганда ўзларини четга олиб қочишади. Қўлдан келган ёрдамни аямаслик керак-да. Нега томошабин бўлиб туришни эп кўрадилар.

Ишимизга халақит бераётган муаммолар оз дейсизми? Тўсиқлар йўқ дейсизми. Буни қаранг, биргина ўтган йилнинг ўзида «Тошкент» агрофирмаси бўйича катта-катта ташкилотлардан келишиб, ўн маротаба текшириш ўтказишибди-я. Ҳисоблаб кўрсак, бунинг учун кетган вақт 87 кунни ташкил этибди. Салкам 3 ой. Ахир бизни ишлашга қўядиларми. Сизларга катта ҳуқуқ берилган, мустақил бўлинглар, деб айтилаётган гаплар фақат қоғоздами, ҳужжатларда қайд қилиб қўйилганми?

Ҳар бир ютуқ замирида инсоннинг меҳнати туради, деймиз. Инсон омилининг ролини ошириш керак, деб қайта-қайта айтаяпмиз. Ҳақиқатан ҳам одамларга ғамхўрлик кўрсатсангиз уларнинг дилига, қалбига йўл топсангиз, эҳтиёжларни ўрганиб, ёрдам берсангиз, ҳожатини чиқарсангиз, улар саховатларини аямайдилар. Жон куйдириб, астойдил бўлиб меҳнат қиладилар. Биз шунга ҳаракат қиламиз. Лекин баъзида тўсиқлар ишимизнинг белига тепади. Мана уй-жой таъминотини олайлик. Уставга кўра колхозчига ерни колхознинг ўзи бериши керак. Ваҳоланки бундай қилолмаяпмиз. Ер бериш учун юз ёққа овора бўлишга тўғри келади. 25 сотих ер ажратиладиган бўлса, бунга область миқёсидаги мутасаддилардан кам деганда 15 киши имзо чекиши керак. Бу қанақаси ахир! Партия ва ҳукуматимиз айтаяптику, буйруқбозлик, расмиятчилик билан иш битмайди деб. Қачон биз қонун бўйича ишни амалга оширамиз. Бундай тўсиқлар қачон олиб ташланади.

Қурилиш материалларидан кўп қийналамиз. Омборида 400—500 та шифер, 10 кубометрга яқин ёғоч-тахтаси бўлмаса у қандай колхоз раҳбари, ёки совхоз директори бўлди?!

Қишлоқ хўжалигига ажратиладиган ва бизга тегишли фондлар номи қайта-қайта ўзгариб турадиган ташкилотга ўтказилади. Улар ўзимизнинг ана шу фондимиз ҳисобига ремонт ишларини бажариб, пулимизни олишади. Колхозни шунчалик талашадими? Модомики, фонд ўзимизга тегишли экан, ўзимизга беришсин. Ремонтни ўзимиз қилайлик. Баъзан кишига туриб-туриб алам қилади. Дейлик, тасодифда, шамол туриб тўсатдан ферма томини учириб кетади. Дарҳол шиферни алмаштириш керак. Оворагарчилик бошланади. У даргоҳга бориш керак, бу даргоҳга бориш керак, унисига учрашиш керак, лойиҳа тузиш керак, ялиниб-ёлвориш зарур. Қачонгача бу аҳвол давом этади. Тегишли ризқимизни яримта қилишмасин, ўзимизга беришсин.

Биз меҳнат қиламиз, ишлаймиз, мажлисда қатнашамиз, қарорларни эшитамиз, қўл кўтарамиз, чапак чаламиз. Агарда айтилаётган ишларни қиладиган бўлсак, бундай мажлислар ҳам кам бўларди, натижа кўп бўларди.

Маҳсулотнинг баҳосини тушириш керак деб айтишади. Буни ўзи бўлмайди-ку, одамларни мажбур қилиб арзон сотгин деб айта олмаймиз. Агар шундай қиладиган бўлсак, у яширин йўл билан бўлсада маҳсулотни бозорга олиб чиқиб сотади. Шунинг учун қишлоқ билан шаҳар ўртасидаги ҳамкорликни кучайтиришимиз керак. Ана шунда маҳсулот кўпаяди. Ўзидан ўзи арзон бўлади.

Колхозимиз деҳқонлари, районимиз коммунистлари пленум қарорларини чин дилдан бажарадилар, энг биринчилар қаторида бўладилар деб сизларни ишонтираман.

— Қабул қилинган қарорлар, қанчалик яхши бўлмасин, агар амалий ишлар билан мустаҳкамланмаса ҳеч кимга бундай қарорлардан фойда йўқ, — дея ўз сўзини бошлади **Калинин район партия комитетининг биринчи секретари Ю. А. ХАЙДУРОВ.** — Шунинг учун ҳам бизда кўпроқ амалий ишларга эътибор берилмоқда. Ўтган уч йил мобайнида сабзавот экинлари маҳсулдорлиги 31,3, сигирлардан сут соғиб олиш 8,5 процент ортди. Ўтган йили хўжаликларимизда унумдорлик 11,3 процент кўпайди.

1989—1991 йилларда агросаноат комплексини ривожлантириш программаси ишлаб чиқилди. Унда мавжуд қийинчиликларни қайси йўллар билан бартараф этиш белгилаб берилган. Қийинчилик ва муаммолар эса районимизда кўп. Масалан, энг унумдор ерларимиз Тошкент шаҳрига ўтиб кетмоқда. Ўтган уч йил мобайнида 647 гектар суғориладиган майдонларимиз шаҳар ихтиёрига берилди. Биз бу майдонлардан 16 минг тоннадан зиёд сабзавот маҳсулотлари етиштиришимиз мумкин эди!

Залдан луқма: суғориладиган ерларни шаҳарга беришни тўхтатиш керак!

— Жуда тўғри. Менимча, қурилишларни фойдаланилмай ётган майдонларда бошлаш яхшироқ. Агар шаҳар шу тарзда ўсиб бораверса, эртага шаҳарликларни сабзавот ва бошқа маҳсулотлар билан таъминлашимиз қийинлашиб қолади. Тошкент область ижроия комитети республика Министрлар Советига фойдаланилмай ётган майдонларни топиб, шу ерда йўлдош шаҳар қуриш тўғрисидаги таклиф билан чиқсин.

Шаҳар қурилиш ташкилотлари бошимизга анча ташвиш орттиришмоқда. Улар хўжаликлар ва хўжаликлараро суғориш тармоқларига ўзбошимчалик билан муносабатда бўлмоқдалар. Масалан, «Хасково» совхозидаги «Дархон» канали ишдан чиқди, «Партия XX съезди» колхозида ички хўжалик суғориш тармоқларига зарар етказилганлиги учун 30 гектар ерни суғориш имкони бўлмади. Оржоникидзе номли колхозда хўжаликлараро канал, яроқсиз ҳолга келди, бундан 270 минг сўм зиён кўрдик.

Районларда агроқурилиш ташкилотлари ва хўжалик ҳисобидаги таъминот бўлимлари тузиш керак. Уларга жойларда муаммоларни ўзлари ҳал этиш ҳуқуқлари берилсин. Бизнингча, «Селькоммун ремонт» сингари область миқёсидаги бошқармаларни тугатишимиз лозим. Чунки давр юқоридан кўрсатма кутмасдан, мустақил ишлашимизни талаб этмоқда.

— ҚИШЛОҚ хўжалигида буйруқбозлик — маъмурий усулда раҳбарлик қилиш кўп нуқсонлар келтириб чиқарди,— деди Ўрта Чирчиқ районидаги **Охунбобоев номли колхоз бригадири Э. Т. КАРИМОВ,**—докладда айтиб ўтилганидек, деҳқонни ўз ҳолига қўйиш, унга моддий ва маънавий ёрдам бериш ҳамда бободеҳқонларни ҳақиқий ернинг эгаси бўлишига кенг йўл очиб бериш ҳозирги партиямизнинг олдинга қўйган бирдан-бир мақсади эканлиги яққол кўриниб турибди.

Районимизда Озиқ-овқат программасини бажариш учун кўп ишлар қилиняпти, район партия комитетининг январь ойида ўтган иккинчи пленумида ушбу масала кўрилиб чиқилиб, ҳар бир партия ташкилоти, хўжалик раҳбарлари ҳамда коммунистлар олдига катта вазифалар қўйди.

Лекин тўғрисини айтиш керакки, фақатгина жамоат секторидаги ҳаракат билан дастурхонимизга барака киритиб бўлмайди, биз шахсий секторни ҳам кенг ривожлантиришимиз керак.

Бу масалани ҳал қилиш учун:

— Тайёрлов пунктларини колхоз ва совхозлар марказларига яқинлаштириш, яъни деҳқон уларнинг орқасидан эмас, балки тайёрлов вакиллари деҳқон билан ҳамкорликда иш юритиши шартдир.

— Давлат томонидан сотилаётган емларни қишлоқ Советлари рўйхатида турадиган, маҳсулотларни хўжалик ҳисобидан топшириладиган хўжалик эгаларигагина бериш керак.

— Хўжаликларда колхозчи ва ишчиларга бериладиган ем-хашаклар йилнинг бошида тасдиқланадиган планда кўзда тутилиши шарт.

Ҳозирги кунда пахта майдонини қисқартириш, унинг ҳосилдорлигини ошириш тўғрисида тавсиялар берилмоқда. Бу жуда тўғри масала. Халқни озиқ-овқатга бўлган талабини бажариш учун бу жойларга сабзавот, картошка ва бошқа экинлар экишимиз зарур.

Лекин 60—70 тийиндан картошка уруғи сотиб олиб, давлатга 23 тийиндан ўтказиб қандай фойда олишимизни ҳам бир ўйлаб олишимиз керак.

Бунинг устига ҳар бир хўжаликнинг ер шароити ҳар хил. Ернинг унумдорлигини илмий асосда аниқламасдан туриб, ҳаммага бир хил план топширишга чек қўйилиши керак. Мен ўйлайманки, планлаштириш органларининг ишини тубдан ўзгартириш лозим.

Биз баҳор келгунгача қаерга пахта, қаерга сабзавот, қаерга каноп экамиз деб бош қотирамиз. Сабаби суяк томоққа тиқилгунга қадар бу масала тўғрисида ҳеч ким бош қотирмайди. Район Совети сессиясида тасдиқланган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини экиш структуралари майдони ва кўлами бўйича ишлаб чиқилган планлар бир неча марта ўзгаради.

Менимча, келадиган йилнинг планини ўтар йилнинг август-сентябрь ойларидаёқ тасдиқлаш керак. Ўшанда биз кузги шудгорлаш даврида ҳар бир ер майдонига экиладиган экиннинг турига қараб ишлов берамиз ҳамда баҳор фалсида шошма-шошарликдан қутуламиз.

Яна бир масала: қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқилаётган маҳсулотларнинг халқимиз дастурхонига батафсил етиб келишини қаттиқ назоратга олишимиз шарт. Чунки, очиқ айтиш керакки, гўшт, сут ва бошқа тақчил молларимизнинг кўп қисми омборлардан нарига ўтмай ётибди. Буни ҳаммамиз коммунист сифатида тан олишимиз керак. Оддий деҳқоннинг бир сўмининг салмоғи баъзи бир шахсларнинг бир сўми салмоғининг ўндан бирини ҳам ташкил этмайди.

Менимча, партия органлари савдо-сотиқ ташкилотларининг, жуда ҳам кўп бўлган ҳар хил назорат органлари ишларини қаттиқ партиявий назоратга олиш орқали социал ҳаққонийликни вужудга келтириш мумкин.

— Озиқ-овқат программасига биз асосан уч йўналишни белгилаб олдик,— деди **Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. САТИН.**— Биринчи йўналиш: шаҳар меҳнат коллективлари ўзлари ёрдамчи хўжаликларда ишлаб чиқаришни кескин кўпайтирадилар, ўз маблағлари ҳисобига омборлар қуришни давом эттирадилар, озиқ-овқат, қайта ишлаш саноати корхоналарини реконструкция қиладилар, агросаноат комплекси учун линиялар, механизмлар ишлаб берадилар. Иккинчи йўналиш қишлоққа астойдил ёрдам беришдан иборат. Ҳозироқ ўзаро манфаатли асосда теплицаларни, чорвачилик биноларини реконструкция қилиш бўйича 150 дан ортиқ ҳамкорлик шартномалари тузилди. Ишни яна давом эттириш керак. Эҳтимол, баъзилар касалхона, мактаб, ясли қуриб беришлари лозим бўлар. Чунки бу иш уни амалга оширган коллектив учун кўп гўшт ва сут бўлиб қайтади. Ҳамкорликнинг бундай шаклини қатъий жорий этаверамиз. Партия комитетлари, совет органлари корхоналарнинг меҳнаткашлари ана шу ишга жиддий эътибор бера бошладилар.

Учинчи йўналиш: шахсий томорқа ва коллектив боғлар шаҳарда озиқ-овқатни кўпайтиришнинг муҳим омилидир. Шаҳарда 25 минг бош мол, бир неча минг қўй, 100 мингдан ортиқроқ товуқ боқилмоқда. Лекин уларнинг озуқа базаси масаласи ҳал қилинмаган. Айни вақтда минглаб тонна кунжара, чигит шелухаси ва бардалар, ишлаб чиқариш чиқиндилари сифатида шаҳар ва областдан чеккага чиқиб йўқ бўлмоқда. Биз республика ҳукуматидан бу ишни ўрганиб кўришларини сўрар эдик.

Бизда кўп йиллар давомида «Ташплодоовошчпром» идораси бўлишига қарамай сифатли сабзавотлар ва мевалар билан узлуксиз таъминлашни йўлга қўйолмадик. Бу ерда бузилган маҳсулотни ҳисобдан чиқариш йўли билан зарар кўрилмоқда, кўп маҳсулот исроф бўлаётир. Ўз-ўзидан ортиқча бўғинни йўқотиш лозим деган масала туриши табиий. Биз «Тошкент» агрофирмасини ташкил қилдик, 3 та район давлат савдо тармоғини унинг ихтиёрига бердик. Хўш, таъминот яхшиландими? Унчалик сезилмаяпти. Бу мустақил фирма бўлиб, унинг шаҳар билан шартномалари ва мажбуриятлари йўқ. Аслида у фақат Тошкентдагина эмас, бошқа жойларда ҳам савдо қилиш ҳуқуқига эга бўлиб, амалда ҳам шу йўлдан бораётир. Масалан, шу йилнинг февраль ва март ойида 6-магазин агрофирма рухсати билан 13 тонна картошкани Самарқандга жўнатди. Бунинг эвазига у ердан шампан виноси, макаронлар, сигареталар, шакар олди. Маҳсулотнинг бир қисми магазинларнинг накладнойлари билан транзит орқали қаёқларгадир ғойиб бўлмоқда.

Область агросаноат комитети ва область план комиссияси шаҳарга маҳсулот етказиб беришни планлаштиришда «антиқа» иш тутмоқдалар. Маҳсулот етиштирувчини қизиқтириш мақсадида маълумки, планга қўшимча маҳсулотнинг 30 процентгачасини шартнома нархларида сотишга рухсат берилади. Эндиликда бу процентларни маҳсулот етказиб бериш ҳажмларига айлантиришди. Оқибатда нима бўляпти? Фирма магазинлари ва колхозларнинг дўконлари маҳсулотни давлат нархидан ўртача 30 процент юқори нарх билан сотмоқдалар, «Тошкент» фирмаси 20—25 процент, ижаравий муносабатларга ўтказилган давлат савдоси магазинлари 15—20 процент қиммат сотмоқдалар. Улар бозорга рақобатчи бўлолмадилар. Бозор нархлари ҳам худди шундай кўтарилиб кетди.

Фирмалар баҳоларни ўзгартириб туришда ўзларича ташаббус қилишлари керак албатта, акс ҳолда улар мамлакатнинг бошқа регионларидан маҳсулот сотиб олишга қодир бўлмай қоладилар. Лекин нархларни бундай ўзгартириб туришлар маълум чегарада бўлиши лозим.

Яна бир масала. Барча савдони агрофирмалар системасига ўтказилиши билан улардаги тушумлар шаҳар касса планидан чиқиб кетмоқда. Бюджетга пул тушмаётганлиги туфайли биз зарур бўлган ҳажмларда савдо тармоғини ривожлантира олмаймиз. Фирмаларнинг ўзлари эса ҳозирча магазинлар қуришни истамаяптилар. Биз умуман фирмаларга қарши эмасмиз, «дала — магазин» фирма магазинлари ривожланишига ёрдам бераверамиз, бу ташаббусларга яхши кўмаклашиш лозим. Лекин энг яхши йўлини ҳам топиш зарур.

Хўш, биз нима таклиф қилаётирмиз? Шаҳарда савдо системасини бу йилча шундай қолдириш керак. «Ташплодоовошчпром»ни ижаравий муносабатларга ўтказиш лозим. Унинг 32 та магазинининг шу усулдаги иш тажрибаси танланган йўл тўғрилигини қисқа вақтдаёқ кўрсатди, зарар кескин камайди, сифат яхшиланди. «Тошкент» фирмаси шаҳар ижроия комитети савдо бошқармаси билан маҳсулот ҳажмлари, муддатлари, хили, сифати юзасидан шартнома тузиши зарур. Агар бу системалардан бири ҳаётийлигини исботлай олмаса келгуси йилдан шаҳар агрокомбинати тузиб, область мева-сабзавот етиштирадиган хўжаликларнинг бир қисмини шаҳарга бўйсундириш лозим. Ҳар қандай ҳолда ҳам областимизни Иттифоқ фондига маҳсулот етказиб бериш давлат буюртмасидан озод қилиш керак. Бу ўринда республика ҳукуматининг ёрдами лозим.

Тадбирлар лойиҳаси бўйича бир неча мулоҳазалар билдирмоқчиман. Тадбирларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳажми жамоат секторида кўп жиҳатдан экстенсив омиллар ҳисобига кўпайтириш назарда тутилади. Кейинги 15—20 йил мобайнида областда ҳосилдорлик амалда ошмаётганлиги, айрим турлар бўйича эса пасаяётганлиги сабабли шундай қилинган бўлса керак. Тадбирларда бу ишга жиддий эътибор бериш, тўғри йўлларни топиш муҳимдир. Етарли даражада озуқа етиштириш ва тайёрлаш, моллар наслини яхшилаш программасига эга бўлмас эканмиз, чорвачиликни ҳам кўтариб бўлмайди.

Қишлоқда шахсий ёрдамчи хўжаликларга алоҳида эътибор берилиши керак. Шахсий хўжаликлардаги мол жамоат секторидагига қараганда кўпроқдир. Яйловлар, пичан ўрими, озуқа ажратиш масалалари узил-кесил ҳал қилиниши лозим.

Энг сўнгги масала. Маҳсулотларнинг талон-торож қилинишига қатъий тўсиқ қўйилиши керак. Бу шаҳарга ҳам, қишлоққа ҳам тааллуқлидир. Коммунистлар бу ишни бошқаришлари лозим. Айрим мисолларни келтириш мумкин. Шу йилнинг январь ойида Куйбишев ОРПКсига қарашли 13-магазиндан картошка чайқов нархларида Оржоникидзе районида сотилган. «Средазкабель» бирлашмасида эса 24 тонна картошка завод ишчиларига сотилди, деб қоғозни кўрсатишган. Фрунзе ОРПКсида катта ўғрилик аниқланди, 200 тоннадан ортиқ картошка кам чиқди, унинг 100 тоннаси ахлатга олиб бориб ташланди, деган қалбаки накладнойлар бўйича ўмарилди. Шу районда март ойида 21-магазинда сотиб олинган 200 килограмм ачитқи Олой бозорида ҳар бир килограммининг устига 2 сўмдан қўйиб сотилди. Магазин текшириб кўрилган вақтда яна 600 килограмм бекитиб қўйилган ачитқи чиқди. Март ойида Ленин район мактаб ошхоналар комбинатидан 650 килограмм гўштни устига нарх қўйиб Коммунистик районидаги «Прогресс» кооперативига сотиб юборилган. Ваҳоланки бу комбинатни биз республика ва областнинг раҳбарларига намуна сифатида кўрсатган эдик.

Бундай фактларнинг ҳар бирини район партия комитетларининг бюроларида муҳокама қилиш зарур, деб ҳисоблайман. Ўғриликларга барҳам бериш лозим. Болаларнинг ризқини ўғрилаймизми, уларни кооперативларга пуллаймизми? Бундай қинғир ишлар билан шуғулланаётганларни ишдан олиб, судга бериш керак.

Ўрта Осиё қишлоқ хўжалик экономикаси илмий-тадқиқот институти директори С. Н. УСМОНОВга сўз берилади.

У таъкидлайдики, эгалик туйғусини деҳқонларга қайтариб бериш бугунги куннинг бош вазифасидир. Буни пудрат ва ижара йўли билан қилиш мумкин. Дарвоқе, пленумдаги докладда таъкидланганидек, пудрат ва ижаранинг турли формаларини қўллаш керак. Ҳозир институт шу йўналишда иш олиб бораяпти.

Колхозчи ва ишчиларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликлари қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўпайтиришнинг йирик резервидир. Чунончи, Тошкент областида 5 процент ерни шахсий ёрдамчи хўжаликлар банд этган. Область қишлоқ хўжалик ялпи маҳсулотининг 23 проценти шу ерларда етиштириляпти. Агар шахсий томорқаларда пахта ва каноп етиштирилмаслигини ҳисобга оладиган бўлсак, бу — озиқ-овқат комплекси маҳсулотларининг 30 проценти шахсий томорқалардан олинган деган гапдир. Республика бўйича бу рақамлар янада юқори: озиқ-овқат комплекси маҳсулотларининг 40 проценти томорқа учун берилган 4,5 процент ерда етиштирилган.

Афсуски, гражданларнинг томорқаларини кенгайтиришга илгарилари яхши эътибор берилмаган. Бу хусусий мулк деган ортиқча гаплар кўп эди. Оқибатда Ўзбекстонда биз томорқа ерларини уставда кўрсатилган 0,25 гектардан 0,12—0,13 гектарга туширдик.

Маълумки, республикада бир гектарга экилган ижтимоий экин 2100 сўмлик, Тошкент областида эса 2300 сўмлик маҳсулот беради. Бир гектар томорқа еридан эса Тошкент областида 11 минг сўмликка яқин, республикада эса 12 минг сўмлик маҳсулот олинади. Булар давлат нархида, албатта. Нима учун шундай? Колхозларда ҳозирча, демократия жараёни тўсиляпти. Бу ҳол планлаштириш, маҳсулот тақсимоти ва нарх-навони белгилашда, айниқса, сезиляпти. Агар хўжаликлар шу соҳаларда мустақил бўлса, ижтимоий сектор 2—3 баравар кўп маҳсулот беради.

Ҳозирча томорқа эгалари хоҳлаган экинларини экишяпти, етиштирган маҳсулотларини нима қилиш ҳам ўз ихтиёрларида, хоҳлаган нархларида сотишади. Яъни томорқа эгасининг ўзи хўжайин.

Институтимиз мутахассислари атайлаб тажриба ўрганиш учун Болтиқбўйига бордилар. Литвада 22 процент (!) ер томорқа эгалари ихтиёрида. Венгрияда ҳам кенг майдонлар шахсий хўжаликларга бериб қўйилган. Анчагина озиқ-овқат маҳсулотлари, дон, техника экинлари етиштирилади.

Агар Тошкент областида томорқа ерини 0,11 сотихдан 0,25 сотихга кўпайтирсак, етиштирилаётган маҳсулотни ҳам икки баравар кўпайтирамиз. Шунинг учун ҳам томорқа ерларини кўпайтириш керак, деб ўйлайман. Бизнинг ҳисоб-китобларимизга қараганда областда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш бир йўла 10—20 процент кўпайди. Сабаби — томорқада ерга эгалик оғизда эмас, амалда бўлади.

— 2005 йилгача районни социал-иқтисодий ривожлантириш режаларида, — деди **Паркент район Совети ижроия комитетининг раиси Н. Н. БАБОШИНА,** — Паркентни қимматли маҳсулот ва мева етказиб берадиган асосий районлардан бирига айлантириб, узум етиштиришни қарийб икки баравар кўпайтириш назарда тутилган. Хўжаликларимизда меҳнатни ташкил этиш ва ҳақ тўлашнинг пудрат усуллари жорий этилмоқда, область ва Тошкент шаҳри корхоналари билан амалий алоқалар йўлга қўйилмоқда.

Шу билан бирга бир қатор муаммолар ҳам мавжудки, биз белгилаган марраларнинг эгалланиши ана шу муаммолар ечимига боғлиқдир. Районимизда қишлоқ хўжалигига асосан «Госкомводхоз» йўли билан капитал маблағ ажратилмоқда. Объектни ҳам, уни қуриш жойини ҳам идоранинг ўзи танлайди, лойиҳалаштиради, нимани, қачон қуришни ўзи ҳал этади. Муҳими шуки, объектларни «Госкомводхоз»нинг ўзи қабул қилиб олади. Бу масалалар асосли ҳал этилса, ташвишланишга ўрин қолмасди. Лекин афсуски, шундай бўлмаяпти.

«Бўстон» ва «Навбаҳор» совхозларининг марказий қўрғонлари учун ер рельефи бўйича пастқам жойлар танланган. Натижада 200 минг сўм сарфлаб қурилган 90 ўринли болалар боғчаси ишдан чиқиб бўлди. Ҳамма уйларнинг (3 минг квадрат метр) ертўлалари ерости суви билан тўлиб қолган. Биз бу масала билан ўтган йилнинг октябрь ойида область Совети ижроия комитетига, «Госкомводхоз»га мурожаат этдик. Мутахассислар келишди, ўрганишди, лекин тайинли маслаҳат беришгани йўқ. Ҳолбуки, посёлкага 2 миллион сўмдан кўпроқ маблағ сарфлаб бўликган.

Яна бир масала: 2 миллион сўмга яқин маблағ сарфлаб барпо этилган томчилатиб суғориш системаси кутилган натижани бермаяпти. Қурувчилар қуришди, хўжаликларнинг балансига ўтказиб кетишди. Энди бу системанинг аҳволи нима кечяпти, хўжаликка қандай наф беряпти, бу ҳеч кимни ташвишлантирмайди. Бизнингча, бу фондларни маълум муддатларгача, ҳеч бўлмаса боғ ва узумзорлар ҳосилга киргунча САНИИРИ балансида қолдириб туриш керак, кейин хўжаликлар ҳисобига ўтказиш мумкин. Бу даврда олимлар янги технологияни қўллаш мақсадга мувофиқ ва зарурат эканлигини амалда исботласинлар.

Аграр секторга сарфланаётган маблағлар хусусида ҳам бир-икки оғиз гапирмоқчиман. Бизнинг мутахассисларимиз ва раҳбарларимиз фикрича, бу маблағларни хўжаликларнинг ўзига, яъни кимга аталган бўлса ўшаларга бериш керак. Ана шундагина лойиҳачи ва қурувчиларнинг деҳқонларга буйруқ беришлари барҳам топади. Биз пленум қарори лойиҳасига ана шундай банд киритиб қўйишни сўраймиз.

Деҳқонларни жуда ташвишлантираётган шу куннинг яна бир долзарб масаласи молиявий аҳволдир. Ерларни мелиорациялаш, газлаштириш, йўллар қуриш ва бошқа кўпгина ишларни колхоз ва совхозлар энди ўз пуллари ҳисобига қилишлари кераклиги белгилаб қўйилди. Маълумки, етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини реализация қилишни бошлагунча яъни асосан йилнинг биринчи ярмида хўжаликлар иш ҳақи тўлашда бирмунча қийинчиликларга дуч келадилар. Бошқа счетларни тўлаш ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Мана шу қийинчиликларни била туриб область агросаноат комитети нима учун марказлашган фонд ташкил қилиш мақсадларига 800 минг сўмдан кўпроқ пул тўлаш тўғрисида кўрсатма берганлиги биз учун тушунарсиздир.

Охирги масала: ўтган йилнинг сентябрь ойида биз ҳозирги мавжуд РАПО ўрнига агрокомбинат тузиш таклифи билан чиққан эдик. Орадан етти ойдан кўпроқ вақт ўтди. Ҳамон жавоб йўқ. Айрим ходимлар шундай суръатлар билан ишлайдиган бўлсалар, биз кўзлаган мақсадларимизга эриша олмаймиз.

— Бугун пленумда муҳокама қилинаётган масалага, — деди ўз сўзида **Бекобод шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Э. М. РЎЗИЕВ,** — биз катта умид боғлаяпмиз. Аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш борасида областда юз берган аҳвол тузатилиши лозим.

Бекобод шаҳрида озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш ишларини ташкил этиш учун «Бекобод» агросаноат комбинати тузилди. Унга барча саноат, қурилиш, транспорт корхоналари пайчилар бўлиб кирдилар. Савдо, харид қилиб қайта ишлаш ташкилотлари ҳам ана шу комбинатга бўйсундирилди. Фермалар ва теплицалар қурилиши, мол боқиш ва гўшт маҳсулотларини сотиш ишлари йўлга қўйилди. Мамлакат бошқа регионлари билан амалий алоқалар ҳам ўрнатилди. Натижада шу йилнинг биринчи кварталидаёқ шаҳар аҳолисига қўшимча 250 тоннадан кўпроқ гўшт маҳсулотлари сотилди.

(Давоми 3-бетда).

МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИГА ТЕНГЛАШИНГ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлигининг Тошкент шаҳридаги 11-ўрта ҳунар-техника билим юрти;

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг республика қўғирчоқ театри;

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетининг радиоэшиттириш ва овоз ёзиш республика уйи;

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг У. О. Орифов номли электроника институти;

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ БЎЙИЧА:

Тошкент область Чиноз районидаги Карл Маркс номли колхоз;

Тошкент область Чиноз районидаги «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхози;

«Мясо» республика ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Ғаллақудуқ» совхоз-саноат комплекси;

Халқлар дўстлиги орденли Тошкент гўшт саноати ишлаб чиқариш бирлашмасининг Янгийўл экспериментал колбаса заводи;

Тошкент область агросаноат комитетининг Чиноз ремонт-ишлаб чиқариш корхонаси;

ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими сабзавот, полиз экинлари ва картошка илмий-тадқиқот институтининг экспериментал хўжалиги;

1988 йилги иқтисодий ва социал ривожланиш Давлат планини муваффақиятли бажарганлиги учун қуйидаги коллективлар республика социалистик мусобақасининг ғолиблари деб топилди ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари билан мукофотланиб, уларга дипломлар ва пул мукофотлари топшириладиган бўлди:

СССР Темир йўллар министрлигига қарашли метрополитенлар Бош бошқармасининг В. И. Ленин номли Тошкент метрополитени;

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг Тошкентдаги фурнитура ишлаб чиқариш заводи;

Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигининг Охунбобоев момиқ ишлаб чиқариш бирлашмаси;

Ўзбекистон ССР Госстройининг «Спецмонтажводстрой» трести;

Ўзбекистон ССР Госстройига қарашли «Узстройдревпром» территориал бирлашмасининг қуёшдан муҳофаза қурилмалари заводи;

Ўзбекистон ССР Госстройининг республика автомобиль транспорти бирлашмаси;

Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигининг «Ўзбеклифтмонтаж» ихтисослаштирилган монтаж бошқармаси;

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлигига қарашли Тошкент шаҳар пассажир автотранспорт бирлашмасининг Тошкентдаги 2-маршрут таксилари автокорхонаси;

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлигининг «Узгипроавтодор» давлат лойиҳа институти;

Ўзбекистон ССР Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлигига қарашли «Узрембиттехника» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Тошкентдаги «Металлобитремонт» бош корхонаси;

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигига қарашли «Узобувьторг» республика улгуржи контораси;

Ўзбекистон Туризм ва экскурсиялар республика Советига қарашли «Ташкенттурист» ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Москва» туристик комплекси;

Ўзбекистон ССР бадиий фондига қарашли Тошкент амалий санъат экспериментал-ижодий комбинати.

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ БЎЙИЧА

Тошкент область агросаноат комитетига қарашли Ғалаба бўрдоқичилик пункти;

Тошкент область агросаноат комитетига қарашли Олмалиқ сут заводи;

Тошкент область агросаноат комитетига қарашли Олмалиқ пиво-спиртсиз ичимликлар заводи;

Тошкент область матлубот союзига қарашли Паркент район матлубот жамияти;

Тошкент область Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» тажриба хўжалиги.

Республика партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик органларига партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумлари, КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси қарорларига амал қилиб, мусобақа қатнашчиларининг куч-ғайратларини Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йилги Давлат планини муваффақиятли бажаришни, бирлашмалар, корхоналар ҳамда ташкилотларнинг бир маромда, барқарор ва самарали ишлашини таъминлашга қаратиш топширилди. Хўжалик юритиш янги усуллари, хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини ўзи пул билан таъминлаш принциплари имкониятларини меҳнаткашларнинг ижодий ташаббускорлигини авж олдиришда, юксак пировард натижаларга эришишда меҳнат мусобақасининг таъсирчанлигини ва меҳнат коллективларининг манфаатдорлигини оширишда тўлароқ рўёбга чиқариш тавсия этилди. Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонунига таяниб, истеъмолчиларнинг юқори сифатли ва рақобатга қодир маҳсулотга бўлган талаб-эҳтиёжини энг кам харажатлар билан тўлиқроқ қондириш йўлида меҳнат коллективларининг иқтисодий мусобақасини ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратилсин, уй-жойлар ва социал-маданий объектлар қурилиши планлари сўзсиз бажарилишига эришилсин.

Республика маҳаллий газета ва журналларининг, радио ва телевидениенинг редакцияларига республика социалистик мусобақаси якунларини ёритишда ошкораликни таъминлаш, илғорларнинг муваффақиятларини, юксак натижаларга эришиш воситалари ҳамда усулларини чуқур ва ёрқин кўрсатиб бориш топширилди.

* * *

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Узсовпроф ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети социалистик мусобақа ғолибларини қизғин қутлайдилар ҳамда меҳнаткашлар социал-иқтисодий тараққиёт йўлида янги қадам қўядилар, республика ва мамлакат иқтисодий потенциалини мустаҳкамлаш учун яна ҳам кўпроқ ташаббус ҳамда ижодкорлик кўрсатадилар, деб ишонч билдирадилар.

ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИНИ БАЖАРИШ— ҲАММАНИНГ ВА ҲАР БИР КИШИНИНГ ИШИ

(Давоми, боши 1, 2-бетларда).

Бир нарса ташвишлантирмай қўймайди. Мана икки ойдан ортиқ вақт ўтдики, агрокомбинат мустақил орган сифатида тасдиқланганича йўқ, у ҳамон жамоатчилик асосида ишлаб турибди. Буни қаранг: пайчи корхоналар чорвачилик фермаси қуриш ва мол сотиб олиш учун ярим миллион сўмдан ортиқроқ пул беришга тайёр турибдилар, лекин банкда ҳисоб очиш жуда мураккаб муаммо бўлиб турибди.

Бу масалалар хусусида Гусаков, Айдаков, Воронов ўртоқлар, область ижроия комитети ва область партия комитети аппаратларидаги қатор масъул ходимлар билишади. Улар ёрдам беришдан бош тортмаяптилар, лекин ана шу ёрдамни кўрсатишга шошилаётганлари йўқ. Яхши ташаббус йўққа чиқарилса айтилган ваъда ва ишонтириш сўзларининг обрўси қаёқда қолди.

Энди бошқа масала хусусида. Январь ойидан бошлаб ишчи группаси ҳар куни бизнинг Озиқ-овқат программамиз қандай бажарилаётганлигини назорат қилиб келмоқда. Ўз тажрибамдан биламан-ки, агар шаҳар партия комитетларининг биринчи секретарлари бу ишга ўзлари бошчилик қилмасалар белгиланган натижага эришиб бўлмайди. Қарор лойиҳасига шаҳар партия комитетларининг биринчи секретарлари бу ишга бошчилик қилсинлар, деган моддани киритишни таклиф этаман.

Биз яна бир ачинарли муаммога дуч келдик. Бу қишлоқда социал соҳанинг ўз ҳолига ташлаб қўйилганлигидир. Маданият ўчоқлари тўғрисида гапириб ўтирмайман, ўсиб келаётган авлод қандай шароитда тарбияланаётганлиги ҳақидагина тўхталмоқчиман. Мактаблар ва мактабгача муассасалар ремонти, болалар боғчаларида овқатлантириш ниҳоятда ночор аҳволда. Болаларнинг рационида оддий сариёғ, ёрма бошқа маҳсулотлар йўқ. Биз кўрсатмалар кутиб ўтирмай қишлоқ болаларига холис ёрдам беришга қарор қилдик: болалар боғчаларида ремонт ишларини бошладик, мактабгача ёшдагиларнинг овқатланишини ўз зиммамизга олдик. Назаримда бу муаммони бошқача ҳал қилиб бўлмайди. Ҳар бир шаҳар ўз яқинидаги қишлоққа ана шундай йўл билан ёрдам қилиши керак.

Яна бир ҳаётий муҳим масала бор, бу ёрдамчи хўжаликларнинг озуқа базаси учун ер ажратиб беришдир. Бу масалани ҳалигача амалий ҳал этиш йўли топилмади. Лойиҳада шундай моддани ёзиб қўйишни таклиф қиламан: область ижроия комитети шу йилнинг 1 июлигача ҳамма таклифларни кўриб чиқиб, уларни узил-кесил ҳал этсин.

Октябрь Революцияси номидаги тепловоз-вагон ремонти заводининг электрчи слесари Т. Ф. ЧЕРЕДНИКОВА пленум қатнашчиларига мурожаат қилиб, ўз корхонаси ва «Ўзгариш» совхози коллективларини қўллаб-қувватлашни қатъий илтимос қилди.

— Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг 1986 йил 8 июндаги қарори билан,— деди у,— 450 гектар майдондан иборат «Ўзгариш» совхози тугатилиб, унинг ерлари Сергели уй-жой массиви қурилиши учун берилаяпти. Меҳнат коллективларимиз бундай қарорни нотўғри деб ҳисоблайдилар. У партиянинг Озиқ-овқат программаси қарорларига зиддир. Ўзингиз ўйлаб кўринг: Тошкент шаҳрида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ниҳоятда тақчил бўлиб турган пайтда бундай хўжаликнинг тугатилиши қўшимча қийинчиликлар туғдирмайдими, ахир. Ваҳоланки, 1929 йилда ташкил қилинган совхоз ҳозирги вақтда юксак малакали мутахассислари бўлган яхши коллектив сифатида шаклланган эди. Бу коллектив бир неча йиллардан буён хўжаликни намунали юритиб келаётир. Бу ерда ҳар бир соғин сигирдан йилига 4 минг килограмм сут соғиб олинмоқда, моллар суткасига 600—700 грамм семиртирилаётир, сутнинг ёғлилиги 3,6—3,8 процентни ташкил этади. Совхоз ҳар йили тирик вазнда 100—150 тонна мол ва чўчқа гўшти, 700—750 тонна ёғи олинмаган сут, 250—270 тонна узум ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотаётир. Буларнинг ҳаммаси бир йилдан сўнг барҳам топса қандай бўлади? Мен она сифатида фарзандларимиз ана шундай қимматли ва зарур маҳсулотлардан маҳрум бўлаётганликларига жуда ачинаман.

Бундан ташқари совхоз зотдор, сермаҳсул молларга эга бўлган эди. Улар Голландиядан келтирилиб, урчитиш натижасида олинган ва маҳаллий шароитга мослаштирилган эди. Республика хўжаликлари бу ердан йилига 100—120 бош наслдор бузоқлар олиб кетишарди. Совхоз ривожланган социал-маиший шароитга ҳам эгадир. Бу ерда 530 хонадондан иборат посёлка, умумий саҳни 9 минг квадрат метрлик пишиқ ғиштдан қурилган типовой коттежлар бўлиб, уларда 2 минг киши яшайди, 2 та болалар боғчаси, 3 та магазин, почта, клуб, 10 километр асфальтланган йўл ва шох темир йўли бор. Совхознинг ҳамма ходимлари уй-жой билан таъминланган.

Таркиб топган коллектив юқори малакали мутахассисларини йўқотиб тарқатиб юборилишига йўл қўймаслик лозим, деб ҳисоблаймиз. Молларнинг ҳам бошқа хўжаликларга берилишига йўл қўйиб бўлмайди. Чунки бу зотдор қорамоллардан ажралиб қолишга олиб келиши мумкин.

Бизнинг мулоҳазаларимизни ҳисобга олиш лозим. Мазкур пленумдан совхозни сақлаб қолган ҳолда Сергели массиви қурилиши истиқбол планини қайта кўриб чиқишда ёрдам беришни сўраймиз. Бу КПСС Марказий Комитетининг аграр сиёсат бўйича ўтказилган 1989 йил март Пленуми қарорлари бажарилишига қўшилган ҳисса бўлар эди.

Минбарда **Бекобод район партия комитетининг биринчи секретари Ж. Ж. ШАРИПОВ:**

— Биз ўз активларимиз билан КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми материалларини муҳокама қилдик. Область партия комитети пленуми доклади тезислари бўйича ўз вазифаларимизни белгилаб олдик. Амалий жавоб сифатида «Зафар» агрокомбинати ташкил этдик. Лекин муваффақиятлар ҳақида гапиришимизга ҳали эрта.

Мен давлат агросаноат комитети тугатилиши муносабати билан республика партия ташкилотига эксперт комиссия тузиш таклифини қўймоқчиман. Бу комиссия республика миқёсида агросаноат комплексининг барча ташкилотлари ишини ўрганиб чиқсин. Чунки уларнинг иш фаолиятлари буйруқ-кўрсатмалар асосига қурилган.

Менимча, Тошкент областига Озиқ-овқат программасини мустақил ҳал этиш ҳуқуқини беришнинг вақти келди. Областда бунинг учун барча воситалар, малакали кадрлар мавжуд. Биз «Птицемясо», «Уззаготживпром»нинг концентрат ва бошқа нарсаларни тақсимлашини истамаймиз. Ана шу фондларга эга бўлиш учун қанчалик елиб-югуришимизни ҳатто тассаввур қила олмайсиз. Областда агросаноат кенгаши бўлса етарли.

Энди икки оғиз сўз давлат бюджетлари ҳақида. Маҳаллий ҳокимият — область ижроия комитетига тўлиқ ҳуқуқ берилиши керак. Бусиз болалар боғчалари, мактабгача тарбия муассасалари қурилишига сариқ чақа ҳам ололмаймиз. Қишлоқларимиз бу борада шаҳардан анча орқада.

Менимча, областга мустақиллик ҳуқуқини тўғридан-тўғри шу ярим йилликдан бериш лозим. Бўлмаса, «Шаҳар — қишлоққа» деган сўзлар қуруқ сўзлигича қолаверади. Ахир, қишлоққа қарзимизни қайтаришимиз керак-ку? Область шаҳарларида катта қурилиш кооперативлари мавжуд. Қишлоқлардаги иш кўламига қараб трестлар, кўчма механизациялашган колонналар тузиш зарур. Шундагина қурилиш муаммоларини ҳал эта оламиз.

Яна бир муаммо: область ижроия комитети қарори билан районимизда агросаноат комплекси туздик, молиячилар эса ҳисоб счетини очишдан бош тортяптилар. Область ижроия комитетига бир неча бор мурожаат қилдик, натижа бўлмаяпти. Ёки бўлмаса, бошқа бир чигалликни айтай: районда гўшт-сут йўналишида 9 та кооператив туздик. Шулардан 6 таси ишлаяпти: Уларда 120 бош йирик шохли қора мол бор. Болалар боғчалари, мактабгача тарбия муассасалари ва мактаб буфетлари ана шу кооперативлардан гўшт ва сут олмоқдалар. Бироқ, нақд пул йўқлиги ишнинг белига тепмоқда. Бусиз яхши ташаббусларни кўпайтириб бўлмайди-ку. Биз кооперативлар билан шартнома нархларини белгилаймиз, лекин эртага нарх давлат комитетидаги эскича фикрлайдиган ўртоқлар келиб, ўз фойдаларига иш кўриб кетаверадилар.

Сувдан фойдаланиш бўйича муаммолар пайдо бўлди. Тўғри, Орол учун сув қанчалик зарурлигини тушунамиз. Лекин тўғридан-тўғри Москвага бўйсунадиган басейн хизмати тузилганлиги ғалати бўлди. Энди ҳатто бир куб сув учун ҳам Москвага боришимизга тўғри келади.

Ўзингизга маълум, районимиз шамол энг кўп бўладиган районлардан. Ҳатто 80—90 процент сув таъминоти билан ҳам ғўзаларни аранг сақлаб қоламиз.

Ишончим комилки, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу борада бизга ёрдам беради.

— Коллективимиз 1989 йилдан бошлаб қишлоқ хўжалигидан ортиқча маҳсулот олмасдан туриб масалликларни ҳозиргига нисбатан кўпроқ ишлаб чиқариш мақсадини қўйди,— деди **Олмалиқ гўшт комбинати директори Н. РИСҚИЕВ.**— Биз қайта қуришни чуқурлаштирсак, қўшимча маҳсулот ишлаб чиқаришимиз мумкин экан. Имкониятларимизни ҳисобга олиб бу йил 200 тонна қўшимча маҳсулот ишлаб чиқаришга аҳд қилдик. Лекин бу рақамни 400 тоннага етказиш мумкин. Шу мақсадда ёрдамчи хўжалигимизда ҳозир қўй, қорамол, от сақлаяпмиз.

Йил бошидан бери 11 турдаги янги маҳсулот ишлаб чиқардик. Булар қарта, отнинг ичидан қилинган рулет, қорин билан тилдан қилинган рулет, пўстдумба, ўпка билан қориндан қилинган маҳсулотлардир. Уларни халқимиз севиб истеъмол қилмоқда.

Мен шу ерда 16 йилдан бери директор бўлиб ишлайман. Сиз нега шу ишларни олдин қилмагансиз, фақат энди, 1989 йилга келиб амалга оширяпсиз, деб сўрашингиз мумкин. 11 хил маҳсулотнинг ҳужжатини тайёрлаш учун 11 йил вақт керак бўларди. То Тошкент ва Москвага бориб келиб розиликларини олгунча кутишимиз лозим эди. Энди ижара пудратига ўтдик. Ўзимизга ўзимиз хўжайин бўлиб, ҳамма нарсани ўзимиз ҳал қила бошладик. 17 та ташкилот билан шартнома туздик. Биринчи кварталда уларга 173 минг сўмлик маҳсулот етказиб бердик. Бу 82 тонна маҳсулот деган сўз. Қўйилган нархлар ҳам бошқа нархларга қараганда икки ярим баравар арзон.

Тажрибамизни Намангандан, ҳатто Доғистондан келиб ўрганиб кетишди. Лекин ўзимизнинг Тошкент областида бизни томоша қилиб ўтиришибди: бу коллективнинг аҳволини кўрамиз, дейишмоқда. Коллективнинг аҳволини сизга айтсам, биринчи кварталда 150 фоиз қўшимча даромад олдик. Олаётган ойлигимиз бошқа корхоналарга қараганда ўсди. Комбинатимиз тарихида биринчи марта қурилишга, комбинатни ривожлантиришга 1 миллион 200 минг сўм пул ажратдик. Ўз ҳисобимиздан, давлат ҳисобидан эмас, 1990 йилга бориб комбинатимизда уй-жой масаласи ҳал бўлади.

Янги колбаса цехи ҳам қуряпмиз. Унга атаб Янгийўлдаги асбоб-ускуналар заводи автоматик линия ишлаб чиқаряпти. Ҳали бундай линия бирорта корхонада йўқ. Яқин кунларда у ишга тушади. Унинг ишга тушиши гўштни иқтисод қилишга, сифатини яхшилашга жуда катта ёрдам беради.

Коллективимиз ёрдамчи хўжалик масаласида ҳам ибратли ишларни қилган. Территориямизни обод қилиб 5 гектар ернинг бир гектарини анор билан анжирга ажратдик. Бир гектар ерга ўрик ўтқаздик. Бир гектар ерга яқин узумимиз бор. 30 сотих ерга саримсоқ пиёз экиб қўйибмиз (колбаса маҳсулотлари учун керак-да), бу йил 3 тонна ҳосил оламиз. 150 та ҳисори қўй боқиб қўйибмиз. Ҳар бири 180—200 килограмм келади. Корхонамизда 30 та от, 10 га яқин қорамол ҳам бор. Келаси йилдан 600 тонна сув сиғадиган ҳовузда балиқчиликни ривожлантирмоқчимиз. Қисқаси, биз фақат мол сўйиш билан шуғулланаётганимиз йўқ. Ўзимиз етиштириш билан ҳам шуғулланяпмиз. Теплицамиз бор. Унда лимонлар ўсиб ётибди, мандаринлар ҳосил беряпти. 12 сотих ерга куни кеча апельсин ва мандаринни Сухумидан олиб келиб ўтқаздик. Картошка ҳам ўзимиздан чиқади. Хоҳловчилар бўлса, комбинатга марҳамат. Ҳаммангиз бориб бир кўриб келинг. Яқинда республика миқёсида бўлган семинар қатнашчиларида ҳам қилган ишларимиз яхши таассурот қолдирди. Булар ҳаммаси ижара пудратининг шарофатидир.

— Мен сўзларни бўрттирмасдан, очиғини айтмоқчиман, — деди **Чиноз район партия комитетининг биринчи секретари В. Г. ГРИШЧУК,** — ҳозир бутун халқ бизга қараб турибди. Агар яна илгаригидек қуруқ ваъдалар билан кутилмоқчи бўлсак, халқ бизга бутунлай ишонмай қўяди. Одамлар энди яна ўн йиллаб кута олмайдилар. Улар озиқ-овқат муаммосини тезроқ ҳал этишимизни талаб қилмоқдалар. Бунинг имконияти борми? Албатта, бор. Тўғри, бирданига ҳамма масалаларни ҳал қилиш қийин. Лекин астойдил интилсангиз, ҳаракат қилсангиз бу борада силжишга эришиш мумкин.

Биз 100 минг чинозликни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш программасини ишлаб чиқдик. Назаримда, бу программани пахта майдонларини қисқартирмасдан бажариш мушкул. Биз шу йилнинг ўзидагина 360 гектар пахта майдонларини бошқа экинларга бўшатиб бердик. Албатта, бу унчалик кўп эмас.

Шу нарсани таъкидламоқчиманки, уруғчиликни яхшиламасдан туриб, картошка етиштиришни кўпайтириб бўлмайди. Шунингдек биз 1989—1990 йилларда аҳолини картошка, сабзавот маҳсулотлари билан тўлиқ таъминлаш вазифаларини белгиладик. Мева, узум, гўшт, сут келажакда анча кўпайтирилади.

Районимизда 2,5 минг гектар ер томорқа экинлари билан банд. Кейинги пайтларда одамлар ўз ерларига кўпроқ помидор экиб, кўкламгача тайёрлов идораларига топширадилар ёки ўз транспортларида Қозоғистон ва Сибирга олиб кетишади. Бундан областимизга ҳам, районимизга ҳам фойда йўқ. Назаримда нарх белгилаш давлат комитети ва область бўлими маҳсулотлар баҳосини деҳқонлар манфаатини кўзлаб ўзгартиришлари зарурга ўхшайди. Минерал ўғитлар ва қишлоқ хўжалик техникалари баҳолари ўсиб бормоқда. Деҳқон яхши машинанинг қадрига етади, баҳосини ҳам суриштирмайди. Лекин айнан шу машинани эртага бошқа рангда чиқариб, 2 баравар ошиқча нарх қўйишса албатта бунга рози бўлмайди, ранжийди.

Ерни кўз қорачиғимиздек асрашимиз керак. Бироқ, ҳар хил мақсадларда даланинг ўртасидан қувурлар ўтказиб, кабелларни кўмиб кетаверишади. Уларга ошиқча гапириб бўлмайди. Эртага эса деҳқон қийналади. Ахир шу ишларни бошқача қилиш мумкин эмасми? Назаримда, областимизда ҳар бир қарич ер ҳисобда турган пайтда бу масалага жиддий эътибор беришимиз зарур.

Залдан луқма: бу борада махсус комиссия иш олиб бориши керак.

— Районимиздаги «Москва» колхози (раиси Ж. Араббоев) билан «Средазтрансстрой» тресги ҳамкорликда иш олиб боришмоқда. Трест колхозда мактаб қуриб берди, биргаликда ғишт заводи бунёд этиш режалари белгиланди. Колхоз эса ўз навбатида трестнинг ёрдамчи хўжалиги учун ер ажратиб берди, шаҳарлик қурувчиларни сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаб турибди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарори билан «Янгиобод» совхози Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси ихтиёрига ўтказилди. Афсуски бошқарма бу ерда ўз билганича иш юритмоқда, сут ишлаб чиқариш икки баравар камайиб кетди. Биз уларнинг нотўғри ишларини тўхтата олмаймиз. Чунки совхоз бизнинг ихтиёримизда эмас.

Залдан луқма: Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси раҳбарларини райком бюросига таклиф этиб, қатъий гаплашиб олиш керак.

— Биз Тошкент область ижроия комитетидан бу масалани ҳал қилиб беришни илтимос қилмоқчимиз.

—Олдинги нотиқ ўзаро ҳамкорлик кўпинча ким-кимни алдаш принципида бўлмоқда деб таъкидлади,—деди **«Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Р. З. ҲУСАИНОВ.**—Ҳақиқатан ҳам шундай бўлмоқда. Масалан биз К. Маркс номли колхоз билан 1 миллион сўмлик шартнома туздик, бироқ хўжаликнинг давлат буюртмаси бор. Бизга у пландан ташқари қанча етиштирса шунча беради. Агар пландан ташқари етиштирмаса-чи?

Президиумдан луқма:— Сиз ўзингиз олишни режалаштирган миқдорда қўшимча ҳосил етиштириш учун ёрдам беришингиз керак.

Р. З. Ҳусаинов:— Биз хўжаликда қўшимча маҳсулот етиштириш учун барча кучғайратни сарфлаймиз, албатта. Бироқ бирдан 30—50 процентли қўшимча маҳсулот етиштиришга эришиб бўлмайдику. Фақат 5—10 процент бўлиши мумкин. Бунинг учун биз миллион сўмлаб маблағ сарфлашимиз керак. Агар қишлоқ шаҳар учун ишлаётган экан, етиштирилган маҳсулотни сабзавот омборларида тўплаб, кейин жўнатишни нима кераги бор (яна бундай омборлар етишмаётган бир шароитда)? Тўғри бизга етказиб бериш яхши эмасми. Экин майдонларида сабзавот ғарқ етилганда колхозчиларнинг уни ташиб бериш учун машиналари етишмай қолса, биз ўзимизнинг идишларимиз билан боришимиз ва уни давлат буюртмасининг бир қисми сифатида расмийлаштиришимиз ҳамда шунга қараб ҳаммасига ҳақ тўлашимиз мумкин. Бизнинг ўзимиз кишиларнинг уйига етказиб берамиз, улар эса қандай сақлашни билишади. Яъни биз вақтдан ҳам, сифатдан ҳам, миқдордан ҳам ютамиз ва колхозчиларга ёрдам берган бўламиз.

Коллективимиз бу йил қишлоқ учун ярим миллион сўмлик иш бажаради. Кейинги йилда эса яна 1 миллион сўмлик иш бажаришни режалаштираяпмиз.

Бугунги пленумда боғдорчилик-деҳқончилик ширкати ҳақида кўп гап бўлди. Албатта бунинг учун ер керак. Қийинчиликларга қарамай уни ажратиш лозим. Қанчалик кўп оила қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминласа, умуман шаҳарни шундай маҳсулотлар билан таъминлаш учун шунчалик яхшидир. Бизда ишловчи 100 нафар ходимга Тошкент денгизи районида 60 та томорқа берилди. Ер ниҳоятда яроқсиз, тошлоқ. Қурилиш тресги билан ернинг юқори қатламини олиш ҳақида шартлашдик. Шундан сўнг иш юришиб кетди. Эндиликда 60 оила ўзини сабзавотлар, мевалар билан таъминлаши мумкин. Шундай томорқа олишни истаган ҳар бир кишининг илтимоси қондирилиши керак.

Биз бу йил ўзимиз учун 500 тонна ҳажмдаги сабзавот омбори қуришни истаймиз. Бунинг учун Бўстонлиқ районида 3 гектар ер беришди. Келгуси йили минг тонна ва 1991 йилда 2 минг тонна ҳажмли омборхоналар қурамиз. Биз бор-йўғи 1 гектар ерни эгаллаймиз. Қолган 2 гектарида эса теплицалар қурамиз. Бунинг учун биз 6 километр узунликда газ қувури ётқиздик, иккита қозон олдик, 160-қурилиш тресги билан шартнома туздик. Шундай қилиб, 1—2 йилдан кейин коллективимизни сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан тўла таъминлаймиз, деб ишонамиз.

— Илмий муассасалар шаънига ҳам бир қатор танқидий фикрлар билдирилди, — деди **«Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори Р. Ҳ. ХУСАНОВ.** — Улар албатта бизга ҳам тааллуқлидир. Биз пахтачиликни ривожлантиришни жадаллаштиришда тадбирлар ишлаб чиқиб, деҳқонларга амалий ёрдам кўрсатишимиз лозим. Лекин масаланинг яна бошқа бир томони ҳам борки, олимларнинг янги тадқиқотларидан кам фойдаланилмоқда, натижада эса кўплаб маҳсулотлар йўқотилмоқда.

Уруғчилик муаммоларини олиб кўрайлик. Биз бир қатор серҳосил, касалликларга чидамли пахта навларини яратдик. Лекин бу навлар қабул қилингунга қадар 3—4 йил ўтади. Хўш, нима учун бундай? Чунки, жойларда уруғчиликка доир ишлар тўғри йўналишда олиб борилмаяпти. Олинган янги нав оддий навлар билан аралашиб кетяпти.

Янги навлар умрининг қисқа бўлиб қолишига ўсимликнинг суғориш технологиясига амал қилинмаётганлиги ҳам сабаб бўляпти. Биз тажрибаларимиздан шунга амин бўлдикки, бир центнер пахта ҳосили олиш учун 150 дан 350 кубметргача сув сарфлаш талаб этилади. Жойларда эса сув сарфиёти 650 дан 950 куб метргача етмоқда. Ҳаддан ташқари ортиқча суғоришлар фақат сувнинг исроф қилинишига эмас, балки тупроқ қувватининг камайишига ҳам сабаб бўлади. Натижада ҳосилнинг етилиши кечикади.

Муаммолардан яна бири— минерал ўғитлардан самарали фойдаланишдир. Бундан бир неча йил аввал олимлар «Электрохимпром»да тайёрланган азотга ингибатор қўшишни тавсия этган эдилар. Бу қўшимча ўсимликнинг ўғитни тўлиқ ўзлаштириб, ҳосилдорликни 20 процентга ошириш имконини берарди. Олимларнинг бу тавсияларини мутахассислар маъқуллаганликларига ҳам анча бўлди. Лекин афсуски бу амалиётда ҳали қўлланилганича йўқ.

Бундан уч йил аввал биз ғўзага ишлов беришда микроэлементларни жорий этиш бўйича ҳам тавсиялар ишлаб чиққан эдик. Бу ҳосилдорликни ҳар гектар ҳисобига 2,5—3 центнерга ошириш имконини берарди. Бу микроэлементларни Олмалиқ химия заводи йилига бор-йўғи 200 тонна тайёрламоқда, холос.

Олимлар тадқиқотларидан жуда секинлик билан ёки бўлмаса умуман йиллаб фойдаланилмаётганлиги ҳақидаги мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шунинг учун ҳам уларнинг қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга қўшаётган ҳиссалари етарли эмасдек кўринади. Ахир чет элларда ҳар бир пахта нави олимлар ва мутахассисларнинг янги тадқиқотларини жорий этиш асосида доимий равишда такомиллаштириб бориладику. Буни албатта ҳисобга олишимиз керак.

— Ишимизда ўзгариш борми,— **Бўка районидаги «Кўкорол» совхозининг ижарачиси Абдуқаҳҳор ҒАФФОРОВ** музокарадаги сўзини ана шу саволни ўртага ташлашдан бошлади,— ҳа, бор. Айниқса, меҳнатнинг ташкил этилишида ўзгариш бўлди. Ҳозир фақат бизнинг совхозимизнинг ўзида 80 дан ортиқ ижарачи меҳнат қилаяпти. Улар пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини экиб ўстириш билан шуғулланмоқдалар. Лекин гап бошқа ёқда. Ҳақиқатни айтадиган бўлсак, меҳнатни ташкил этишнинг бу прогрессив усули — ижара, бригада, оила пудратлари жуда сусткашлик билан жорий этилмоқда. Ваҳоланки, бу йўл энг тўғри йўл бўлиб, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида кўндаланг бўлиб турган муаммоли масалаларни фақат ана шу йўл билангина ҳал этиш мумкин.

Биз эришган натижалар билан танишиб кўринг, Ўтган йил якуни бўйича бизнинг оила планни 172 процент бажарди. Биз 20 гектар ерни ижарага олган эдик. Ана шу майдонда пахта етиштирдик. Етиштирган пахтамиз район бўйича энг арзонга тушди. Ойлик маош 500 сўмни ташкил этди.

Шунингдек, ижарачи Зокиржон Кенжаев оиласи ҳам яхши меҳнат қилиб, салмоқли натижага эришди. Сулаймон Расулов, Файзулла Қурмамбетов ва бошқа ижарачилар ҳам чакки ишламадилар.

Райондаги бошқа хўжаликларда ҳам ижарачилар пайдо бўлмоқда. Эндиликда ижара ҳаммага, барча деҳқонларга, хўжаликларга фойдали ва қулай усул, деб тушунтириб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Шундай экан, нега меҳнатни ташкил этишнинг бу усулига жуда секинлик билан йўл очилмоқда.

Гап шундаки, ижара ўз номи билан ижара бўлиши керак. Бундай усулда ишлаганда деҳқонга тўла мустақиллик бериш талаб этилади. Ерни бердингми, план ҳақида келишиб олиндими, бас. Энди буёғига, ижарачининг ишига аралашмаслик керак-да. Афсус, бундай бўлмаяпти-да. Комиссиялар келади, текширади, қанча гектар ерга қанақа экин экилди, деб суриштиришади. Худо сақласин, агарда ижарачи ўзбошимчалик қилиб, озмоз ерга бошқа экин экиб қўйган бўлса борми, боши ғалвага қолди, деяверинг. Нега, ахир энг муҳими ижарачи шартномада кўрсатилган миқдордаги маҳсулотни ўз вақтида ва сифатли қилиб етиштириб бериши эмасми?! Агарда унинг айби билан шартноманинг бирон-бир банди бажарилмай қоладиган бўлса, шу ҳисобга кўрилган зиённи у ўз чўнтагидан тўлайди-ку. Масала ойдин-ку.

Бир сўз билан айтганда, гарчи, биз ижарага ўтган бўлсак-да, ҳамон планлаштириш юқоридан бўлаяпти. Колхоз ва совхознинг ҳар бир қарич, ҳар бир гектар ерини планлаштириш органлари назорат қиладилар, қанча гектар ерга нима экиш кераклигини белгилаб берадилар.

Ниҳоят яна бир муҳим муаммо ҳақида. Бу муаммо қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ортиб бораётган нархи билан боғлиқдир. Масалан, 1988 йилда тракторнинг баҳоси 4,5 минг сўм эди. Ҳозир эса 9,2 минг сўм, деярли икки баравар ортди. Биз бўлсак барибир уни сотиб олишга мажбурмиз. Етиштирилаётган маҳсулотимизни эса эски баҳоларда сотамиз. Бу аҳволда тракторга кетган маблағнинг ўрни неча йилда қопланади? Минерал ўғитларнинг нархи ҳам икки баравар ошиб кетди. Биз нима қилишимиз керак? Бу муаммолар қачон ҳал этилади.

— Бизнинг меҳнат коллективимиз магазинларда озиқ-овқат маҳсулотлари сероб бўладиган вақтни кутиб ўтирмайди,— деди ўз сўзида **«Таштеплоцентраль»нинг бош директори Ў. С. ҲОШИМОВ.**— Ўз кучларимиз ва имкониятларимиз даражасида Озиқ-овқат программасини ҳал қилишга ҳиссамизни қўшишга ҳаракат қилаяпмиз. Масалан, биз шанбаликлар ва ҳашар йўли билан илгари ишлатилган қувурлардан теплицалар қурдик. Олдин бундай қувурлар металломга топширилиб юборилarди. Шундай йўл билан коллективимизни, оталиғимиздаги болалар муассасалари, мактабларни етиштирилган маҳсулотлар билан таъминлаяпмиз. Бизда саноат-аграр илмий комплекси модели ишлаб чиқилди. Буни биз ғурур билан гапиришга ҳақлимиз. Бу комплекс Тошкент учун иссиқлик энергияси ҳосил қилиш билан бирга теплица хўжаликларида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ҳам назарда тутади. Бу йўналишда биз сабзавот, полиз экинлари ва картошкачилик илмий-тадқот институти, Калинин номли колхоз билан ҳамкорликда иш олиб бораяпмиз. Бизнинг ҳисобимизча иқтисодий самара анча катта бўлади. Масалан, колхоз ҳар гектар ердан ўртача 5 минг сўм даромад олади, экинларнинг энг яхши навларини экиш билан теплица хўжаликларида бу самара 250—300 минг сўмгача етиши мумкин.

Лекин бизни бошқа бир муаммо ташвишга солмоқда. Комплекс яратишнинг дастлабки босқичидаёқ Калинин номли колхоз раҳбарлиги ўзининг биринчи қарорини ўзгартиришга киришди. Афтидан район «Шарқ» аграр-фирмаси тазйиқ ўтказганга ўхшайди. Фирма раҳбарлиги ҳеч қандай асос бўлмагани ҳолда бизнинг ишимизга нисбатан салбий позицияни эгаллади. Қачонгача ишкали чиқиб қолмасмикин, деган принцип асосида яшаш мумкин? Биз фақатгина эксперимент шароитларида ишлаш, фақат хўжалик ҳисоби ва пудрат принципларида ишлаш хўжалик механизмини қайта қуришнинг муваффақиятини таъминлаш имконини беради, деб қатъий ишонамиз.

Албатта бу ишда таваккалчилик ҳам бор. Иш хусусияти жиҳатидан бир-биридан тамомила фарқ қиладиган учта коллективдан комплекс тузиш бўйича ушбу экспериментни таклиф этиб таваккалчилик ҳам қилинаяпти. Бу экспериментга кўнгилли бўлиб қўшилган ва ўзининг илмий ишланмаларини лабораторияларда эмас, балки кенг саноат миқёсларида жорий этиш шароитларида амалга оширишни зиммасига олган сабзавотчилик, полиз экинлари ва картошкачилик институти таваккал қилмаяптими?

Бундай таваккалчилик ўзини оқлайди. Ўзингиз ўйлаб кўринг одатда теплицалар қуриш даври 2—3 йилга боради. Комплексда шундай объектларни барпо этиш муддатини кескин камайтиради. Қурилишда илғор технологиялар фойдаланилади, тупроқ тез тайёрланади, халқаро стандартларга жавоб берувчи серҳосил уруғ экилади ва бошқалар.

Ҳозирча саноат-аграр илмий комплексини барпо этиш ғояси янгилик, албатта. Бизнинг мамлакатимизда ҳали бундай комплекслар йўқ. Лекин биз шунга қатъий ишонамизки, ғоя тўла амалга оширилиши мумкин. Бунинг учун комплекснинг барча иштирокчилари ишончли ва ўзаро фойдали шерикчиликни йўлга қўйишлари, совет ва партия органлари, айниқса иш бошланишида, ташкилий даврда ҳар томонлама амалий қўллаб-қувватлашлари ва ёрдам беришлари лозим. Шундай шароитларда комплексни тез барпо этишимиз мумкин.

Пленум қарорида бизнинг сабзавот етиштириш бўйича саноат-аграр комплекси тўғрисидаги биргаликда таклифларимиз акс эттирилса, айни муддао бўларди, деб ҳисоблаймиз.

Минбарда **Нариманов шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Г. И. СОБОЛЕВ:**

— Бизнинг районни қисман ихтисослаштириш, шунингдек У. Юсупов номли совхозда чорвачилик комплекси қуриш тўғрисидаги таклифларимиз 1989—1991 йилларда Тошкент область агросаноат комплексини ривожлантириш тадбирларидан жой олганлигидан хурсандмиз.

Шу муносабат билан бир нарсани таъкидламоқчиман. Биз илгарилари кўплаб қарорлар қабул қилардик, аммо улар амалга ошмай, қоғозда қолиб кетарди. Лекин бугунги тадбирлар қуруқ гаплигича қолиб кетмаётган бўлса-да, баъзи мулоҳазаларни айтиб ўтмоқчиман. Биринчидан, агар биз ижарани қайси йилда неча процент жорий этиш бўйича область агросаноат комитети тайёрлаб берган рақамларни ўз тадбирларимизга киритадиган бўлсак, хато қиламиз. Ахир биз бундай синовдан ўтдик-ку. Бундан кейин нима бўлишини кўриб, сезиб турибман: бу рақамлар шаҳарлар, районлар бўйича белгиланиб, ёзиб қўйилади, кейин юқоридан эзиш, мажбур қилиш, хўжакўрсинга мусобақа бошланади ва биз бутун ишни мавсумбозликка, маъмурий зўрлашга айлантириб юборамиз.

Тўғри, ижара биз учун восита, мақсад бўлмоғи керак, бироқ уни процент, рақамларга айлантириб бўлмайди. Уни бошқа йўл билан назорат қилиш керак.

Иккинчидан, парранда гўшти масаласида ўзимизнинг Тошкент бройлер паррандачилик фабрикамиз туриб, биз Янгийўлдаги шундай фабрикага бириктирилганмиз. Область план бўлимининг бу иши сиз билан биз бу ерда тузаётган режаларга мос тушмайди. Фондлар масаласида тушуниб бўлмайдиган алдам-қалдам ишлар бўлаяпти. Биз картошка, сабзавот, қовун-тарвуз етиштиришни кўпайтиришни мўлжаллаяпмиз, кўпайтираяпмиз ҳам, аммо фондларни аввалги йилдагига нисбатан кам олаяпмиз. Бундай аҳволда маҳсулот кўпаяётганини одамлар қаёқдан сезадилар? Область агросаноат комитети маҳсулотимизни қаёққа, кимга, қанча жўнатишимиз кераклигини яна ўзи тақсимлаяпти. Қайси колхоз ёки совхоз қайси корхонани таъминлаши масаласини ўзимиз ҳам ҳал қила оламиз-ку. Бунинг ўрнига ҳозир биз маҳсулотимизни Тошкентга олиб бориб, база орқали олишимиз лозим. Бу кимга керак ахир? Район ва шаҳар бир-бирини таъминлашни йўлга қўйиш мақсадида бирлаштирилмаганмиди ахир?

Учинчидан, «олтин фонд», яъни ер масаласида ҳам муаммо бор. Тошкент шаҳри бу борада биз томонга босиб келаяпти. Бу йил 200 гектар ердан ажрадик. Шундан 100 гектари суғориб ҳайдаладиган ер. Ер масаласи ҳал этилаётган пайтда бизни қайсарликда айблашади. Мен эса бу масалада қайсарлик айнан керак деб ҳисоблайман. Ахир ер билан бирга фақат маҳсулот эмас, балки иш ўринлари ҳам йўқотилади-да. Биз вазиятдан қутулиш мақсадида авиация заводига «Ленинский путь» колхози олдидаги 88 гектар ерни уй қуриш учун тавсия қилиб кўрдик. Биз ер берамиз, сиз эса маблағ ажратасиз, дедик. Бизда 6 гектар ерга мўлжалланган теплица лойиҳаси бор, қурасизлар, 120 киши иш билан таъминланади. Маҳсулот ҳам бўлади. Ахир уйлар колхоз марказидан бор-йўғи 500 метр масофада-ку. Маҳсулот сизларнинг ишчиларингиз дастурхонига боради.

Йўқ. Ҳозирча ҳал бўлмай турибди.

Область Совети ижроия комитети, область партия комитети бу масалаларда кўпроқ қатъийлик, изчиллик кўрсатиши керак. Ўз вазифаларимизни қай даражада ҳал эта олишимиз кўп жиҳатдан шунга боғлиқдир. Муҳими — аграр бўлим илғор тажрибаларни умумлаштириш ва кенг ёйиш, методология ва методик марказга айланмоғи керак.

— Пленумда муҳокама қилинаётган масала бизга ҳам алоқадор,— деди **СССР халқ артисти Зикир МУҲАММАДЖОНОВ.**— деҳқонларимиз халқимиз яхши таъминлансин деб қўлидан келган ҳамма ишни қилаяптилар. Лекин етиштирилаётган маҳсулот йўл-йўлакай ғалвирдан ўтказилиб то шаҳарга етиб келгунча нархи ўзгараяпти, сифати бузилаяпти. Бу масалаларни яхшилаб ўйлаб кўриш керак. Биз 22 апрелда «Нон» деган телеспектакль кўрсатамиз. Ўша 20-йилларда озиқ-овқат масаласи худди ҳозиргидек ниҳоятда муҳим бўлганлиги маълум. Ленин деҳқон етиштирган маҳсулот халқнинг қўлига етиб келмаётганлиги учун баъзи давлат идораларига суқулиб кириб олган кишиларни фронтда армиямизга ўқ узаётган душманлардан ҳам даҳшатлироқ деб баҳолаганди. Дарҳақиқат, мана шу йўлдаги баъзи тўсиқлар бизни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланишимизга халақит бераяпти.

Қайта қуриш олға бораверади. Лекин зиёлилар орасида қайта қурилганлар кам. Афсуски, уларнинг дунёқараши, фикр-мулоҳазалари қайта қурилгани йўқ. Мен адабиёт ва санъат ҳақида гапирмоқчиман. Адабиётимизда ҳали катта бир масала кўтарилиб, қайта қуриш қаҳрамони мана шу бободеҳқон деб тақдим этилгани йўқ. Бу бизнинг айбимиз. Бундан икки йил муқаддам Исомиддин ака ҳақида катта телеспектакль тайёрлагандик. Бир марта кўрсатилгандан кейин райондан, райижроком раиси аёл киши экан, менинг обрўйим бунақа эмас деган маънода хат келгач, телевидениедаги ўртоқлар ана шу спектакль ёзилган лентани ўчириб ташладилар. Ахир бу қандай гап?! Назаримда чинакам деҳқонларимизнинг фидокорона меҳнатини ёрқин акс эттириб, кишиларимизни илҳомлантиришимиз, янги вазифаларга сафарбар қилмоғимиз зарур-ку.

Адабиётчилар, санъатчилар, маорифчилар, хуллас барча ижодкор зиёлилар асосан Тошкент шаҳрида жойлашган. Улар вақти-вақти билан қишлоқлар, районлар ва колхозларимизга тез-тез чиқиб қўлдан келган ёрдамни берсалар, қишлоқ аҳлининг маданий дам олиши, маънавиятдан баҳраманд бўлишлиги йўлида хизмат қилишлари керак.

Кечагина матбуотда Евтушенконинг «Ҳамма ҳаёт аэропортдан бошланади» деган каттагина мақоласи эълон қилинди. Унда Тошкент аэропорти ҳам ғоят жиддий танқид қилинган. Ҳақиқатан бу соҳадаги ишларимиз яхши эмас. Қишлоқларимизда турмуш маданияти ҳамон пастлигини алоҳида эслатмоқчиман. Бу соҳада ҳам муаммолар жуда кўп. Баъзи колхозларда колхозчиларнинг дам олишлари учун лоақал энг оддий шароити ҳам йўқ, қуруқ тахта устида ўтиришади. Қани деҳқонга, бизни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаётган, турли неъматлардан баҳраманд этаётган меҳнаткаш деҳқонга ҳурмат-эътибор, инсон қадр-қиммати шу бўлдими?

Мен ўзим ишлаётган Ҳамза номли театр номидан ишонтириб айтишим мумкинки, биз ҳамиша холис хизмат қилишга тайёрмиз.

(Давоми бор).

ШАНБАЛИК ОММАВИЙ ЎТДИ

АЗАЛИЙ АНЪАНА

КОММУНИСТИК шанбаликда ҳар соҳада юксак меҳнат унумдорлигига эришиш, уни катта байрам сифатида нишонлаш, хушчақчақлик, шодиёналик билан ўтказиш чирчиқликларнинг азалий одати. Областимизнинггина эмас, балки республикамизнинг бу йирик саноат маркази меҳнаткашлари ҳар йили умумхалқ ҳашарининг ҳар томонлама самарали бўлишига ҳаракат қиладилар.

Улар Улуғ В. И. Ленин туғилган куннинг 119 йиллигига бағишланган ва унинг «Буюк почин» деган юксак баҳосига сазовор бўлган навбатдаги шанбаликка ҳам ҳар томонлама ҳозирлик кўрдилар. Барча саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари, маданий-маиший муассасалар, илмий-лойиҳалаш-конструкторлик ташкилотларида шу куни қилинадиган ишлар режасини пухта тузиб олдилар. Ҳамма ишларга тузилган штаблар бош-қош бўлди.

Шу туфайли ҳам барча меҳнат коллективларида шанбалик эрта тонгдан бошланди. Шаҳар барвақт уйғонди, кўчалар гавжумлашиб кетди. Кўпчилик корхона, ташкилотларда шанбалик олдидан митинглар, қизиқарли суҳбатлар бўлиб ўтди. Кекса ишчилар шаҳарда меҳнат байрамлари илгари қандай ўтганлиги ҳақида, бу анъананинг аҳамияти ҳақида гапириб бердилар...

Дам олиш куни бўлишига қарамай барча коллективлар меҳнат қўйнида бўлдилар. Яратувчилик ишини бир зум ҳам тўхтатмай давом эттирдилар. Шаҳардаги етакчи корхона — «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасининг минглаб мўъжизакорлари оддий кунлардагига қараганда юз тоннадан ортиқроқ минерал ўғит ишлаб чиқариб, колхоз-совхозларга юбордилар. Йил бошидан бери пландагидан ташқари буюртмачиларга юборилган мўл ҳосил омили миқдори 14 минг тоннадан ошиб кетди. Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва иссиққа чидамли металлар комбинати коллективининг меҳнат кўрсаткичи ҳам оддий кунлардагидан бирмунча юқори бўлди.

Ўзбекистон химия машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси, Чирчиқ трансформатор, қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводлари, «Ғунча» тикувчилик, пойабзал фабрикаларида ҳам коммунистик шанбалик фидокорона меҳнат билан нишонланди. Уларнинг ортиқча ишлаб чиқарган маҳсулотларининг жами ҳажми эллик минг сўмликдан ҳам ошиб кетди.

Шанбалик қурилиш ва транспорт ташкилотларида, муассасаларда ҳам байрамона ўтди. Бунёдкорларнинг кўпчилиги уй-жойлар, социал, маданий-маиший хизмат кўрсатувчи объектларда ишладилар. Ташилган юклар ҳажми ўн минг тоннадан ортиқроқни ташкил этди.

Айни вақтда минглаб шаҳарликлар майдонлар, хиёбонлар, кўчаларни тозалаб, сув шохобчаларини тартибга келтириш билан шуғулландилар. Манзарали, мевали дарахтлар, гул кўчатлари ўтқаздилар. Бошқа ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини ҳам амалга оширдилар. Юзлаб тонна металл парчалари йиғишди. Шу куни Чирчиқнинг барча меҳнат коллективларида ишлаб топилган меҳнат ҳақи маҳаллий фондга ўтказилди.

М. МАҲМУДОВ.

ПРОФЕССОР ВА СТУДЕНТ ЁНМА-ЁН

В. И. Ленин туғилган куннинг 119 йиллигига бағишлаб ўтказилган коммунистик шанбаликда институтимизнинг 1,5 мингдан ортиқ профессор ва ўқитувчилари, салкам 4 минг студенти актив иштирок этдилар. Шонли анъанага бағишланган митингда сўзга чиққан институтимиз ректори, иқтисод фанлари доктори, профессор С. Ғуломов йиғилганларни меҳнат байрами билан қизғин табриклади ва шанбаликнинг аҳамияти ҳақида гапирди.

Ҳашар куни бажариладиган ишлар олдиндан тақсимлаб қўйилган эди. Шу боисдан митинг тугаши билан группалар белгиланган участкаларга жўнаб кетдилар. Профессорлар билан студентлар ёнма-ён Абай, 9-Январь, Олмазор кўчалари, Халқлар дўстлиги проспекти ҳамда хиёбонларни ободонлаштиришда иштирок этдилар. Кўча бўйларига ва майдонларга минглаб туп анвойи гуллар, манзарали ва мевали дарахт кўчатлари экилди.

Бир группа студентлар Ленин комсомоли номли маданият ва истироҳат боғи ҳамда ётоқхоналарни тартибга келтиришда қатнашдилар. Бадиий ҳаваскорлик коллективлари, умумий овқатланиш корхоналари ходимлари шанбалик қатнашчилари хизматида бўлишди.

А. ТЎРАЕВ,
Тошкент халқ хўжалиги институти матбуот маркази раҳбари.

КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИШГА ҲИССА ҚЎШИШДИ

ШАНБАЛИК бутун областдаги каби Бўстонлиқ районидаги кўплаб саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, маданий-маиший муассасалар коллективлари учун ҳам ҳақиқий меҳнат байрамига айланди. Эрта тонгдан доҳий туғилган куннинг 119 йиллигини муносиб нишонлашга отланган минглаб ишчилар, колхозчилар, хизматчилар, мактаб ўқувчилари юксак унумдорлик билан меҳнат қилишди.

Райoннинг сут заводида 65 нафар ишчи ва инженер-техник ходим бевосита ишлаб чиқаришда банд бўлди. Шу куни 25,5 тонна сут ва сут маҳсулотлари тайёрланди.

Корхона коллективи ободончилик ишларини ҳам назардан четда қолдирмади. Ўттиз нафар ишчи иш жойлари ва теварак-атрофни тартибга келтириб, кўплаб дарахт кўчатлари ўтқаздилар.

Шанбаликдан тушган меҳнат ҳақининг 250 сўми беш йиллик фондига ўтказилди.

* * *

«ТАШМЕЛИОВОДСТРОИ» трестининг мазкур районда жойлашган 4-кўчма механизациялашган колоннасининг беш йиллик фондига ўтказган маблағи эса 2,5 минг сўмни ташкил этди. Коммунистик шанбаликда колоннанинг 450 нафар ишчи ва инженер-техник ходими фидокорлик билан меҳнат қилди. Белгиланган қурилиш-монтаж ишларининг кунлик нормаси ортиғи билан бажарилди. Шу билан бирга колоннанинг дам олиш зонаси теварак-атрофи ободонлаштирилиб, ёзги мавсумга тайёрлаб қўйилди.

* * *

УМУМХАЛҚ ҳашаридан районнинг ўқувчи ёшлари ҳам четда қолмадилар. Навоий номидаги 18-ўрта мактабнинг бир группа ўқувчилари ўз оталиқ ташкилотлари — Чирчиқ ГЭСлар тизмасига қарашли «Бригантина» пионер лагери атрофини боғга айлантирдилар. Бу ерда 600 туп дарахт ва гул кўчатлари ўтқазилди. Ўқувчиларнинг яна бир группаси эса Хўжакент совхозининг иккинчи бўлими далаларида меҳнат қилишди. Улар 150 туп дарахт тагларини юмшатдилар.

Бундан ташқари, ўқувчилар шу куни 1500 килограмм макулатура ҳамда 30 килограмм рангли металлолом ҳам тўплаб топширдилар.

Мактаб коллективи номидан беш йиллик фондига 150 сўм пул ўтказилди.

* * *

ОСТРОВСКИЙ номидаги 17-ўрта мактаб ўқувчилари эса асосан кўкаламзорлаштириш ишлари билан банд бўлдилар. Улар Чорвоқ ГЭСи қурилиш бошқармасининг теплица хўжалигида, Шредер номли боғдорчилик илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг Бўстонлиқ филиали участкаларида меҳнат қилдилар. Кўплаб дарахт ва гул кўчатларини парваришлаб, областимизнинг асосий кислород манбаини янада кўкаламзорлаштиришга муносиб ҳисса қўшдилар.

О. ШОКИРОВ,
«Коммунизм учун» газетаси ходими.

● ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги Тўйтепа ғишт заводида ҳам Коммунистик шанбалик катта байрам шодиёнасидек ўтди. Унда барча ишчи ва инженер-техник ходимлар фаол иштирок этдилар. Шу куни завод территориясида катта ҳажмда ободончилик ишлари амалга оширилди. Ўз иш жойларида меҳнат қилган коллектив аъзолари эса 55 минг дона ғишт ишлаб чиқаришди ва райондаги социал-маиший объектлар — касалхона, мактаб биноси қурилишига юбордилар.

СУРАТЛАРДА: заводнинг қолиплаш цехида; илғор бригада бошлиғи Ҳ. Аҳмедов (ўртада) ўз коллективи аъзолари билан; реализатор И. Анваров (чапдан ўнгга) оператор А. Ҳамроев билан тайёрланган ғишт сифатини текширишмоқда.

А. Зуфаров фотолари.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

29—30 апрель соат 20.00 да,
1—2 май соат 16.00 ва 20.00 да

«ЁШЛИК ҚЎШИҚЛАРИ» КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

ҒИЁС БОЙТОЕВ

Бешинчи республика қўшиқчилар конкурси дипломанти

Юлдуз АБДУЛЛАЕВА

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Зиёда МАДРАҲИМОВА, Нарзиддин ШЕРМАТОВ, Одил КАМОЛХЎЖАЕВ.

ПРОГРАММАНИ олиб борадилар: Обид АСОМОВ, Ботир МУҲАМАДХЎЖАЕВ.

Постановкачи-режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номидаги Ўзбекистон Давлат мукофотининг лауреати Абдурашид РАҲИМОВ.

Билетлар соат 14.00 дан сотилади.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЧИ-ЖАНГЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

«ЧИМЁН» САНАТОРИЙСИДА

(Фарғона области)

интернационалчи-жангчилар, шунингдек ҳалок бўлганларнинг оила аъзолари даволанадиган

МАХСУС БЎЛИМ ОЧИЛДИ

Санаторийга имтиёзли путёвка олиш учун иш ёки ўқиш жойидаги касаба союз комитетига мурожаат қилишнинг ўзи кифоя, ишламайдиганлар эса, яшаш жойидаги социал-таъминот органларига учрашишлари лозим.

«ЧИМЁН» САНАТОРИЙСИ ЙИЛ БЎЙИ ИШЛАЙДИ, КЎП СОҲАЛИ.

Путёвкаларни ўзингиз учун исталган қулай вақтда сотиб олишингиз мумкин.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КАСАБА СОЮЗЛАРИ КОМИТЕТИ.

ДИҚҚАТ! ЮҚОРИ БОСИМЛИ МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРИ

СИЗ ЯШАБ ТУРГАН РАЙОН ТЕРРИТОРИЯСИДАН УМУМДАВЛАТ АҲАМИЯТИГА ЭГА БЎЛГАН ҚИММАТБАҲО ИНШООТ — МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРИ ТРАССАСИ ЎТГАН

Газ қувури ва унинг иншоотлари (алоқа линиялари, кранлар, тўсиқлар, кўрсаткич белгилари, катод станциялари ва ҳоказо)**ларга эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш — ҳар бир гражданнинг бурчидир.**

Газ қувури портлаш ва ёнгин келтириб чиқарувчи ўта хавфли манба эканлигини унутманг. Унинг муҳофаза зоналарида турли ишларни бажариш қоидаларига риоя қилиш сизнинг хавфсизлигингиз гаровидир

Газ қувури муҳофаза зонасида (газ қувурларининг икки томони бўйлаб 250 метр масофада) **одамлар қурбон бўлиши ва моддий зарар кўрилишининг олдини олиш мақсадида қуйидагилар**

ҚАТЪИЯН МАН ЭТИЛАДИ:

бирор иншоот қуриш, дала шийпонлари, заправка пунктлари, хирмонларни жойлаштириш, моллар учун сувлоқ ва қўралар барпо этиш, силос бостириш, хашак ғарамлаш, пахта қуритиш ва сақлаш учун майдончалар ташкил этиш, қум-шағал ва бошқа карьерларни барпо қилиш, ахлатхоналарни юзага келтириш, хашак ва қишлоқ хўжалик чиқиндиларини ёқиш, одамлар, моллар ёки техника асбоб-ускуналарининг тўпланишига йўл қўйиш.

Газ қувури муҳофаза зонасида қишлоқ хўжалик ва қурилиш-монтаж ишлари фақат «Узбектрансгаз» магистраль газ қувурлари бошқармасининг розилиги олингандан кейингина бажарилиши мумкин.

АҲОЛИ, КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР, КОЛХОЗЛАР ВА СОВХОЗЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ, ҚУРУВЧИЛАР, ПРОРАБЛАР ВА МЕХАНИЗАТОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТЕРРИТОРИЯСИДАН ҚУЙИДАГИ МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРЛАРИ ЎТГАН:

ЖАРҚОҚ—БУХОРО—САМАРҚАНД — ТОШКЕНТ — **бир тармоқли;**

ЯНГИЕР — ФАРҒОНА — ҚЎҚОН — НАМАНГАН — АНДИЖОН — **икки—уч тармоқли;**

ГАЗЛИ—КОГОН— САМАРҚАНД —ТОШКЕНТ — ФРУНЗЕ — ОЛМАОТА — **икки—уч тармоқли;**

КЕЛИФ—МУБОРАК—ЗИРАБУЛОҚ — **икки—тўрт тармоқли;**

Кўрсатилган газ қувурлари шохобчаларга эга.

Газ қувури муҳофаза зонасида қурилган бинолар ва иншоотлар бузиб ташланади.

Магистраль газ қувурлари ва улар бўйлаб электр узатиш линиялари ўтган жойларда йўллар қуриш, кабель, водопровод ва бошқа ер ости, ер усти ва осма коммуникацияларни ўтказиш, шунингдек янги ерларни планлаштириш ва ўзлаштириш, фақат олдиндан келишилган ҳолда амалга оширилмоғи лозим.

Газ қувури ва электр узатиш линиялари муҳофаза зонасида ўзбошимчалик билан қурилиш ва тупроқ қазиш ишларини амалга ошириш авариялар, бахтсиз ҳодисаларга, моддий зарар етказилишига ва бошқа жиддий оқибатларга олиб келиши мумкин.

КОЛХОЗЛАР, СОВХОЗЛАР, БИРЛАШМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«СН-452-73» магистраль қувурларини ётқизиш учун ер ажратиш нормаларига биноан, ер ости магистраль қувурлари ўтказилган жойлардан фойдаланиш газ қувурларининг бешикаст сақланишини таъминловчи тадбирларга риоя қилган ҳолда амалга оширилиши керак.

Хавфсизликни таъминлаш мақсадида, иш бошлашдан олдин газ қувурлари ўтказилган райондаги ерлардан фойдаланиш учун «Узбектрансгаз» магистраль газ қувурлари бошқармасидан рухсатнома олиш зарур.

«Ўзбектрансгаз» магистраль газ қувурлари бошқармасининг адреси: Тошкент шаҳри, ГСП, Педагогика кўчаси 31«а» уй.

Рухсатнома олиш учун, шунингдек магистраль газ қувурларининг Когон, Ғаллаорол, Фарғона, Оқтепа, Самарқанд, Тошкент шаҳарларида жойлашган линия-ишлаб чиқариш бошқармаларига мурожаат этиш мумкин.

МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРЛАРИ ЯҚИНИДА ҲУШЁР ВА ЭҲТИЁТКОР БЎЛИНГИЗ!

«Ўзбектрансгаз» магистраль газ қувурлари бошқармаси.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

Жаҳон янгиликлари

АРГЕНТИНАДА НАРХЛАР КЎТАРИЛМОҚДА

БУЭНОС-АЙРЕС, 24 апрель. (ТАСС). Аргентинада хусусий корхона эгалари асосий озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда кундалик зарур молларнинг чакана нархларини ўз билганларича ошираётганликлари миллий офат тусига кирди. Қимматчилик жуда авж олаётганлигига ишониш учун бир куннинг ўзида эрталаб ва кечқурун бирор магазинга киришнинг ўзи кифоя. Савдо маркази эгалари баъзан кўз ўнгингизда у ёки бу маҳсулотнинг нархи ёзиб қўйилган ёрлиқни оқ бўёқ билан бўяб қўяётганликларини ва «бозор талабига мувофиқ» унинг янги нархини эълон қилаётганликларини кўрасиз. Бунинг натижасида фақат кейинги бир ярим ой ичида нарх-наво ўртача 75 фоиз кўтарилиб кетди. Оиланинг «тўр халтасини» тўлдирадиган озиқ-овқат маҳсулотлари жуда қимматлашиб кетди. Ун ва нон-булка маҳсулотларининг нархи уч баравар, сутнинг нархи 130 процент, тухум ва ўсимлик мойининг нархи 80 процент кўпайди. Ҳатто Аргентинада мўл-кўл ҳосил берадиган кофенинг нархи ҳам 140 процентдан кўпроқ қимматлашди.

ТУРКИЯ ИШЧИЛАРИНИНГ ТАЛАБИ

ИСТАМБУЛ. (ТАСС). Туркиядаги 8 та касаба союз ташкилоти меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик кунини байрам қилишга рухсат беришларини талаб этиб, Истамбул вилояти маъмурларига мурожаат қилди. Улар берган баёнотда Биринчи Май юздан ортиқ капиталистик ва социалистик мамлакатларда нишонланиши таъкидланади. Ўн минглаб нефтчилар, машинасозлар, кимёгарлар, матбаачилар, бошқа соҳаларнинг ишчиларини ўз атрофига бирлаштирган касаба союзлар раҳбарлари кирган ташкилот комитети Биринчи Май байрамини Туркиянинг энг катта саноат маркази Истамбул майдонларидан бирида ишчиларнинг оммавий митинги билан ўтказиш ниятида эканлигини айтди ва барча ишчиларни унда қатнашишга чақирди.

Мамлакатда Биринчи Май байрами анъанага кўра, баҳор ва гуллар байрами сифатида нишонланади. Бироқ маъмурлар Туркия ишчиларининг Биринчи Майни меҳнаткашлар халқаро бирдамлик куни сифатида байрам қилиш ҳуқуқига эга эканликларини тан олишдан бош тортишмоқда.

ИШСИЗЛИК МУАММОЛАРИ

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистонда расмий равишда рўйхатга олинган ишсизлар 30 миллион кишини ташкил этади. Меҳнат министри Биндешвари Дубей парламент депутатларининг сўровларига жавоб бериб, шуни маълум қилди. Ҳиндистон пойтахтида, шунингдек Жанубий Тамилнад штатида янги ишчи ўринларига эҳтиёж айниқса катта.

Кейинги йилларда Ҳиндистонда мамлакат энг мураккаб социал-иқтисодий муаммоларидан бири — ишсизликка қарши кураш юзасидан туркум программалар амалга оширилди. Бироқ, маҳаллий матбуотнинг таъкидлашича, ер ислоҳоти ниҳоясига етказилмаганлиги натижасида шаҳарларга деҳқонларнинг оммавий равишда келишлари ҳозирча бу муаммони ҳал этишга имкон бермаяпти.

ЖОСУСЛАР ҚЎЛГА ТУШДИ

НИКОСИЯ, 24 апрель. (ТАСС). Эрон хавфсизлик органлари АҚШ марказий разведка бошқармасининг бу ерда кенг тарқалган жосуслар тармоғини фош этишига тааллуқли янги маълумотлар пайдо бўлди. Эроннинг ИРНА ахборот агентлиги парламент раиси А. А. Ҳошими-Рафсанжонининг баёнотига таяниб хабар беришича, Эрон қуролли кучларида ҳамда бошқа махфий ташкилотларда америкалиқлар фойдасига ишлаган кўп сонли жосуслар қамоққа олинган. «Биз, — деб уқтирди Рафсанжони, — Форс кўрфазида бўлган уруш йилларида, шунингдек кейинги кунларда улардан жабрланган эдик», Ҳошими-Рафсанжонининг сўзларига қараганда, қамоққа олинган кишилар орасида Эрон ҳарбий денгиз кучларининг олий мансабли бир неча офицери бор. Улар «Эрон ва Ироқ ўртасида уруш бўлган вақтда Қўшма штатларга эронликларнинг ҳарбий-денгиз нишонларини аниқлаш ва уларга ҳужум қилишда ёрдам берганлар». Америка агентлари қамоққа олинганида, уларда яширин ёзув воситалари ҳамда махфий хабарлар юборишга мўлжалланган радио передатчиклар борлиги аниқланган. Бу жосусларнинг баъзилари марказий разведка бошқармаси базаларида махсус тайёргарликдан ўтганлар.

• СПОРТ • СПОРТ СПОРТ •

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ЎЙИНЛАР

● **ШВЕЦИЯДА** хоккей бўйича ўтаётган навбатдаги Европа ва жаҳон чемпионатида СССР спортчилари Канада командасини кескин курашда 4:3 ҳисобида мағлубиятга учратдилар. Швеция хоккейчилари эса Чехословакия командаси билан 3:3 ҳисобида дуранг ўйнашди.

Кеча СССР—Швеция учрашувидан сўнг Европа чемпионлари маълум бўлди. Биз бу ўйин натижасини кейинги спорт хабаримизда маълум қиламиз. Шунингдек, кеча Канада ва Чехословакия командалари ҳам ўзаро учрашдилар.

ЧЕМПИОННИНГ ҒАЛАБАСИ

● **БАРСЕЛОНАДА** шахмат бўйича халқаро турнир ниҳоясига етди. Жаҳон чемпиони Гарри Каспаров сўнгги 17-турда Борис Спасскийни мағлубиятга учратиб, югославиялик Л. Любоевичга етиб олди. Л. Любоевич сўнгги учрашувни дуранг қилди. Шундай қилиб бу икки шахматчи тенг 11 тадан очко тўплади. Қўшимча кўрсаткичлари бўйича рақибидан устунлик қилган Г. Каспаров турнир ғолиби деб топилди. В. Салов 10 очко билан учинчи ўринни эгаллади.

ЭРТАНГИ ЎЙИН ТАШВИШИДА

● **ФУТБОЛ** бўйича СССР терма командаси раҳбарлари эртага 26 апрель куни Киевда ГДР командаси билан бўладиган жаҳон чемпионатининг саралаш учрашувига 23 футболчини жалб қилишди. ГДР футболчилари ўз майдонларида Туркия командасидан 0:2 ҳисобида мағлубиятга учраганларидан сўнг уларнинг финалга чиқиш учун қилаётган даъвогарликлари хавф остида қолди. Шунинг учун ҳам эртага СССР—ГДР ўртасидаги ўйин кескин ва очиқ кураш остида ўтиши кутилмоқда.

Бугунгача Европанинг учинчи группасидаги командалар аҳволи қуйидагича:

Командалар	Ўйин	Тўплар	Очко
Туркия	4	8—5	5
СССР	2	3—1	3
Австрия	2	3—4	2
ГДР	3	3—5	2
Исландия	3	2—4	2

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 11727. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б.— 1591. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12